

NEW YORK PUBLIC LIBRARY
DIV. S
GRAND CENTRAL STA. BOX 2231
NEW YORK 17, N.Y.

V I E N Y B Ė

The Oldest Lithuanian Newspaper in the World

84 M. 2 N.

192 Highland Boulevard
Brooklyn, N. Y. 11207

1970 M. SAUSIO (JANUARY) 16 D.

Telefonas:
APplegate 7-7257

KAINA 30 C.

Salomėja Narkėliūnaitė ir S. Masytė iš Detroito filmuose įamžina Vilniaus universiteto mokslo pradžios iškilmes. Tai buvo praeitą rudenį. Šiomet universitetas iškilmingai minės bibliotekos įsteigimo 400 metų sukaktį. A. Sutkaus nuotrauka

Vilniaus Universiteto bibliotekai 400 metų

Vilniaus universitetas garsėja ne vien senoviskais rūmais. Jo pasididžiavimas yra ir už patį universitetą senesnė, turinti vertingus fondus biblioteka, kuri švietimui, mokslui ir kultūrai tarnauja jau keturis šimtus metų.

Bibliotekos įsteigimo metais laikomi 1570 m., kai Vilniuje buvo įkurta jėzuitų kolegija, o prie jos ir biblioteka. Bibliotekos užuomazgą sudarė du labai įdomūs to meto knygų rinkiniai. Viena iš pirmųjų žinomų dovanų bibliotekai buvo be įpėdinio likusi Vilniaus vyskupo sufragano Jurgio Albino knygų kolekcija, perduota kolegijai „visuomenės mokslo reikalams“. Bibliotekos

pagrindą sudarė Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Žygimanto Augusto testamentu paskirta jo turtinga humanistinės literatūros kolekcija (apie 2500 tomų).

1579 m. Stepono Batoro privilegijos raštu kolegija buvo perorganizuota į akademiją (universitetą), o jos biblioteka tapo akademijos biblioteka. Aukštieji katalikų dvasininkai ir didikai skyrė bibliotekai lėšų, dovanavo nekilonjamą turtą, knygų rinkinius (vysk. Valerijonas Protasevičius, kardinolas Jurgis Radvila, vysk. Mikalojus Pacas). 1655 m. Lietuvos pakancleris Kazimieras Leonas Sapiega testamentu biblio-

tekai paliko savo ir savo tėvo 3000 tomų kolekciją, kurioje buvo ypač vertingų knygų, inkunabulų. Be to, akademijai padovanotoji didiko Mikalojaus Kristupo Radvilos spaustuvė po vieną savo spausdinamų knygų egzempliorių nemokamai skyrė bibliotekai.

1773 m. panaikinus jėzuitų ordiną, pakito akademijos ir bibliotekos darbo kryptis. Reformuojant švietimą, 1773 m. buvo sudaryta Edukacinė komisija. Jos žiniai perėjo buvusi Vilniaus akademija, pavadinta Lietuvos Vyriausiąja mokykla, o drauge ir biblioteka.

Tęsiama 6 psl.

LIETUVIAI PASAULYJE

VASARIO 16 MINĖJIMAI

● LIETUVOS nepriklausomybės minėjimas Kearny, N. J. Įvyksta vasario 14 d. 4 val. p.p. Lietuvių Katalikų Centre, 6 Davis Ave. Pakviestas dalyvauti New Jersey gubernatoriaus W. T. Cahill. Pagrindinis kalbėtojas bus dr. Domas Jasaitis. Liūdo Stuko vadovaujamas Žibuoklių sekstetas atliks meninę programą. Vėliau bus vakarienė. Bilietas asmeniui \$10.00. Aukų nebus renkama. Vietas reikia užsisakyti iš anksto pas New Jersey Lietuvių Tarybos pirmininką inž. V. Mėlinį, 13 Fawn Drive, Matawan, N. J.

● KĘSTUTIS MIKLAS iš New Yorko bus pagrindinis kalbėtojas Lietuvos nepriklausomybės minėjime vasario 15 d. 3 val. p.p. Mercy kolegijos salėje, Detroit, Mich. Vasario 14 d. 7 v. v. Lietuvių namuose kalbėtoju pagerbti renglama vakarienė.

● DAIVA MONGIRDAITĖ, akompanuojant Vyteniu Vasyliūnui, atliks meninę programą Lietuvos nepriklausomybės minėjime Lietuvių Piliiečių Klubu salėje So. Boston, Mass. Pradžią 2 val. p.p.

● JONO BEINORIAUS vadovaujamas šv. Cecilijos choras ir Jaunimo šokėjai atliks programą Lietuvos nepriklausomybės šventėje vasario 15 d., 2 val. p.p. Lietuvių salėje, 354 Park Street, New Britain, Conn.

● Lietuvos nepriklausomybės minėjimas Elizabeth, N. J. ruošiamas vasario 8 d. 3 val. p.p. Lietuvių Laisvės salėje, 269 Second Street. Kalbės inž. Vytautas Volertas iš Philadelphia. Kalbėtojas palies ir santykiavimą bei bendravimą su Lietuva. Meninę programą atliks Stasys Citvaras ir Ona Zubavičienė. Abiem akompanuos Algirdas Kačanauskas. Deklamuos Onos Karašienės priežiūroje valkučiai. Programai vadovaus Irena Veblaitienė.

● Anicetas Simutis, Lietuvos gen. konsulas New Yorke, bus pagrindiniu kalbėtoju Lietuvos nepriklausomybės minėjime Rochester, N. Y. vasario 22 d.

RŪPINASI LIETUVIŠKOS SALĖS LIKIMU

Philadelphia, Pa. sausio 18 d. įvyko Lietuvių Muzikalės salės narių susirinkimas. Nariai susirūpinę tų namų likimu. Namai įsteigti 1907 m. buvo ir tebėra kartu ir šalpos draugija. Nariams senstant, daugeliui išmirus, išmokėta labai daug pinigų. Išdui tirpstant, buvo manoma klubą likviduoti. Bet energingo pirmininko S. Melniko pastangomis, namai atremontuoti ir vėl pritaikyti pramogoms. Susirinkime nutarta pomirtines sumažinti, taupyti klubo turta. Nariai nepatenkinti, kad vienintelė likusi lietuvių salė Philadelphiaje net naujakurių nenaudojama Vasario 16-osios minėjimas ir kitokioms lietuvių pramogoms.

VETERANO SUKAKTIS. - P. Dirks Chicagoje pr. metų gruodžio 28 d. iškilmingai atšventė savo 80 m. amžiaus bei 60 m. spaudos, kultūrinės ir visuomeninės veiklos jubiliejų. V. Zalatoriaus nuotrauka

● Juozas Toliušis Chicagoje pakviestas redaguoti Skautų Aido žurnalą. Iki šiol jis buvo redaguojamas Antano Saulaičio, kuris iš pareigų pasitraukė. Žurnalas bus spausdinamas Vijeikio spaustuvėje Chicagoje.

● Prof. Vladas Jakubėnas sunkiai serga. Sv. Onos ligoninėje jam padaryta trečioji labai sudėtinga nugaros operacija.

● Vincas Zemaitis parašė 84 puslaplių knygą Ljublino unijos sukakties paraštėje 1569-1969. Išleista Chicagoje.

● Inž. Bronius Nainys, LB pirmininkas iš Chicagos dalyvaus vasario 8 d. vykstančiose diskusijose Geneagles Golf Club, 123 ir Bell gatvėse, Lemont, Ill. Diskusijose dalyvaus ir kongresmanas E. Derwinski. Diskusijas ruošia Lietuvių Bendruomenė.

Chicagoje

● Lietuvos istorija - 1900 - 1940 m. baigiamas ruošti; Medžiaga pristuntė: dr. Juozas Pajaujis, dr. J. Jakštas, dr. Ant. Rukša, dr. Vanda Sruogienė, dr. D. Krivickas, kun. R. Krasauskas, dr. H. Nagys. Vyriausias redaktorius Pranas Čepėnas, 6015 S. Francisco Ave., Chicago, Ill. 60629. Knyga leidžia Dr. Kazlo Griniaus Fondas, c/o L. Smulkatys, 2523 W. 69th St., Chicago, Ill.

● Balzeko muziejus sudarė įtakingą patarėjų komitetą. Inauguracija įvyks Blackstone viešbutyje kovo 1 d. Bus pagerbtas Chicagos istorijos direktorius dr. C. Silvestro.

● Kazimieras G. Oksas, republikonų kandidatas į kongresą iš Chicagos 3-jo distrikto paskelbė, kad jo būstinė yra 2422 West Marquette Rd. Susipažinimo popietė vyks vasario 1 d. Pirminiai rinkimai bus kovo 17. Balsuoti galės tik iki vasario 16 įstregitravę.

VIEŠNIA IŠ LIETUVOS. - Palangos vaikų gydytoja B. Kalnietienė praėity metų pabaigoje viešėjusi pas savo gimines Chicagoje. V. Zalatoriaus nuotrauka

Knight Cap

August Traun, sav.

LIETUVIŲ RESTORANAI

UŽKANDŽIAI

PIETŪS

VAKARIENĖ

ĮVAIRŪS

ŽUVIES

PATIEKALAI

810 Chestnut St., Philadelphia, Pa.
ir
Baltimore Pike & Providence Rd.
Media, Pa.

Winter Garden Tavern Inc.

1883 Madison Street
Brooklyn, 27, N. Y.
Tel. EVergreen 2-6440

VYT. BELECKAS
Savininkas

SALĖ VESTUVĖMS IR KITOKIOMS PRAMOGOMS. BE TO, DUODAMI POLAIDOTUVINIAI PIETŪS.

Pirmos rūšies lietuviškas maistas prieinama kaina.

SILVER BELL BAKING CO.

A. RADŽIUNAS, Savininkas

Mūsų specialybė lietuviška duona. Pyragai vedybiniam ir kitokiems pokyliams.

36-40 Stagg St., Brooklyn 6, N. Y.

Telefonas: STagg 2-5938

LIETUVIAI CHICAGOJE

Namu savininku organizacija plečia savo veiklą

Juozas Bacevičius, 5455 S. Kedzie Ave., Chicagoje, Marquette parko namų savininkų draugijos pirmininkas pareiškė, kad ateities darbu nauja valdyba ir įvairios komisijos namų savininkų veiklą pagyvins: išvystys užmojų įvairias sritis ir palaikys glaudesnius ryšius su Illinois sostinės Springfielde įstaigomis.

Organizaciją sudaro komitetas, kuriam vadovauti išrinkti veiklūs asmenys. Jie pirmoje eilėje stieks gyventojus apsaugoti, gintis nuo vandalų prieš žmones ir jų turą. Komitetui vadovaus Pranas Radžius. Jis rūpinsis norinčiųjų į Lietuvį apgyventąjį rajoną įsiveržti neišleisti; atėjūnus trukšmą-darius, tvarkos ir ramybės ardytojus bei nuosavybių naikintojus -- stoti, kiek sąlygos leis, legalėmis priemonėmis.

Architektas A. Kerelis paruoš šios miesto dalies dideli planą, kuris kabės Bacevičiaus įstaigoje. Jame bus pažymėtas kiekvienas namas, Sienoje kabos ir lentelė, kurioje bus žymimi rajone vykstant apipilėsimai, sužeidimai, užmušimai ir kiti kriminaliniai nusikaltimai. Pasiremiant duomenimis, organizacija reikalaus policijos sustiprinti apsaugą.

Kostas Repšys išrinktas organizacijos veiklai plėsti, įtraukiant daugiau narių ir kitataučių.

Stasys Patlaba išrinktas sudaryti komitetą gyventojų sveikatai ir socialinei apsaugai stiprinti. Sergančiuosius ir nelaimėje esančiuosius lankyti ir gelbėti. Komitetui vadovaus Julija Sanauskienė.

Juozas Radžius išpareigojo organizacijos veiklą derinti su kitomis panašiomis organizacijomis ir ieškoti daugiau miesto įstaigų talpos ir pagalbos rajonui.

Bus organizuojama ir blokų kapitonų sistema, kuri labai seniai ir sėkmingai praktikuojama Kinijoje.

Organizacija stengsis valdžios įstaigose apginti mokesčių mokėtojus, kad mokesčiai jiems nebūtų per daug pakeliami, o būtų lygiai imami, kaip imami kituose rajonuose.

Organizacija planuoja ruošti pramogas ir socialinius pobūvius pagelbėti gyventojams suartėti. Šiam komitetui vadovaus Albertas Kerelis.

Bus rūpinamasi, kad Marquette parko jaunimas būtų įtrauktas į sportinę veiklą. Iniciatyvai imtis įgalioji Zigmąs Žiupsnys ir Mindaugas Stakėnas.

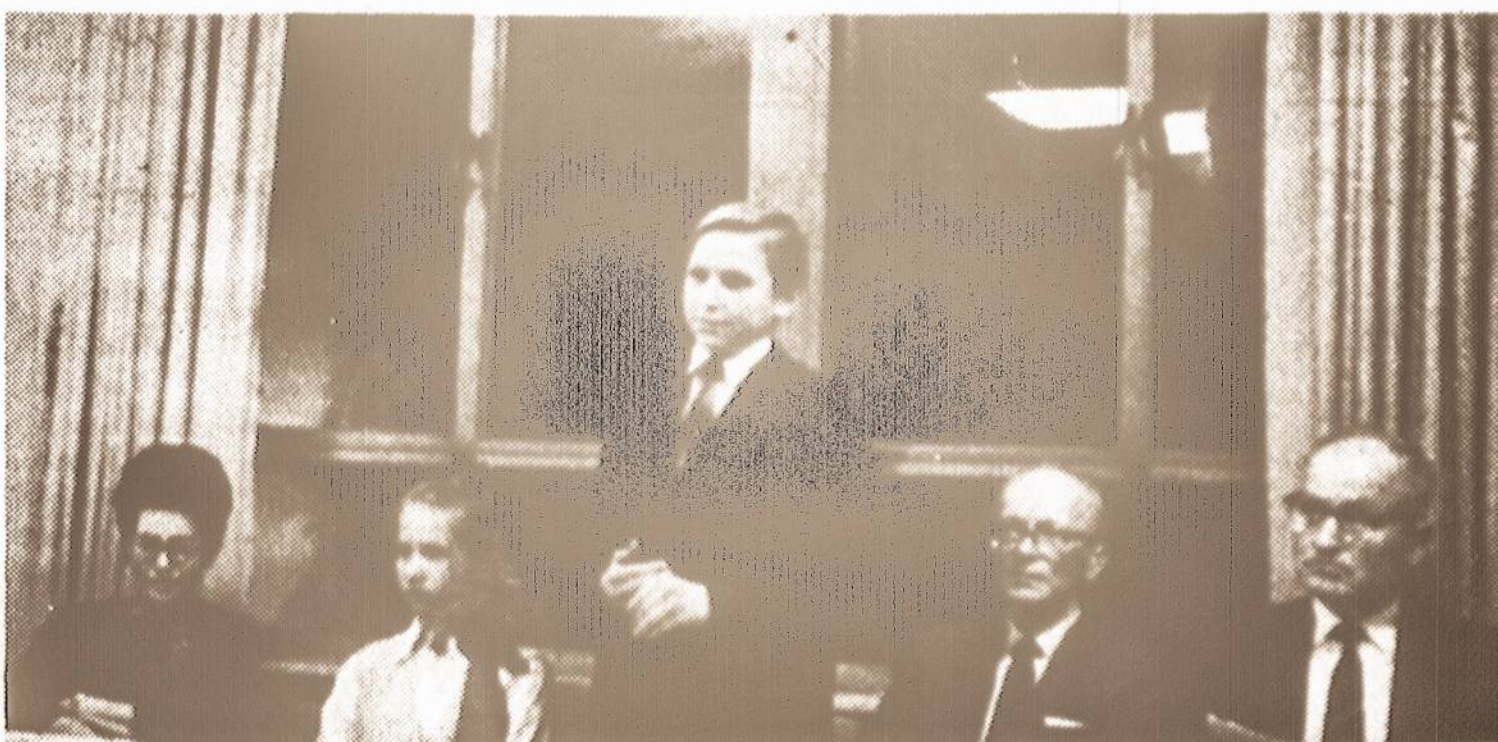
Tarp organizacijos ir Springfieldo valdiškųjų įstaigų santykiams artinti kviečiamas dabartinis atstovas Frank Savickas, būsima-sis senatorius.

• Rimas Stanūnas, Lietuvių Tarybos Chicagoje pirmininkas praneša, kad vasario 16-tosios minėjimas įvyks Maria High School auditorijoje. Kalbės senatorius Ralph T. Smith, Lietuvos generalinis konsulas dr. Petras Daužvardis, VLIKo vice-pirmininkas iš New Yorko dr. B. Nemickas. Dalyvaus Romas Sokodolskis, solistė Valentina Kojelienė ir Alice Stephens vadovaujamos Aidutės.

JUOZAS KREIVĖNAS skaito paskaitą Lietuviško švietimo klausimais Mokytojų Sąjungos suruoštose diskusijose Chicagoje (paskaitos tekstas tilpo Vienybės 1969 m. Nr. 17 laidoje). Tos diskusijos buvo vienu iš reikšmingiausių praėjusių metų įvykių.

E. Sulaičio nuotr.

DISKUSIJŲ dalyviai, jų tarpe ir mokiniai, kalbėję švietimo klausimais Chicagoje. Kalba mokins Arvydas Žygas iš Cicero lit. mokyklos.

E. Sulaičio nuotr.

DAIL. M. ŠILEIKIS prie savo kūrinių Balzėko Lietuvių Kultūros muziejuje, kur pr. metų gruodžio mėn. vyko jo darbų paroda.

E. Sulaičio nuotr.

KUGELIS MASEMS. - Lietuvių kilmės prekybininkas Šarka atidarė trečią savo restoraną Chicagos apylinkėje, ant Roosevelto kelio, prie Lombardo. Šarkos virėjai kepa ir kugelį.

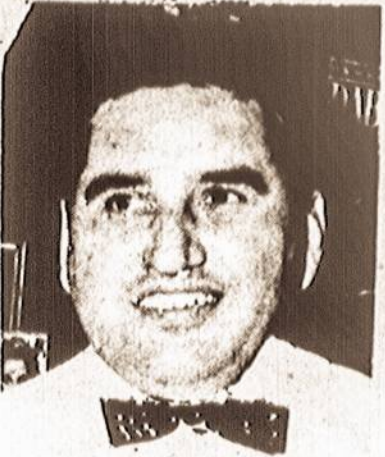
V. Zalatoriaus nuotr.

VIENYBĖ, 1970 m. sausio 16 d.

WHITE HORSE Tavern

BARAS IR RESTORANAS
Duodami palaidotuviniai pietūs.

86-16 Jamaica Ave.
Woodhaven, N. Y.
Tel. Virginia 6-9319

PRANAS BRUČAS
Savininkas

CARPENTER
CABINET MAKER

CUSTOM BUILT CABINETS

• BOOKCASES • ANTIQUE REPAIRING
FORMICA WORK SPECIALISTS

AUGUST VILENIŠKIS
119-20 JAMAICA AVENUE
RICHMOND HILL, N. Y.

VIRGINIA 7-5760

VIENYBĖ

The oldest Lithuanian newspaper in the world was established by Juozas J. Paukštytis in 1896. It is published bi-weekly by Valerie Tyllava and Jonas Valaitis at 192 Highland Blvd., Brooklyn, N. Y. 11207. Telephone: Applegate 7-7257. Editor: Jonas Valaitis; Managing Editor: Valerie Tyllava; senior Editor: Vytautas Širvydas; English Editor: Demie Jonaitis; Associate Editor: Edvardas Sulaitis. Subscription rate: \$7.00 for one year. Advertising rates on application. All rights reserved and no part of this newspaper may be reproduced without the consent of the Publishers. All manuscripts are subject to editing. Entered as Second Class Matter October 23, 1907, at the Post Office in Brooklyn, N. Y. 11201

mes

VYTAUTAS ŠIRVYDAS

Devynioliktajame šimtmetyje įsteigta Vienybė ėjo 14-ka metų, dvidešimtajame pradeda jau 70-tuosius. Per šį ilgą laikotarpį jos žmonės širdimi ir petimi dalyvaudavo visose žymiausiose tautos ir organizuotos visuomenės pastangose lietuviams iškilti ir išėiti į platų gyvenimą kaip nepriklausomiems žmonėms. Tai dirbo išėiviai ne be poveikio lietuviams ir Lietuvoje. Bet svarbiausia įsikūrę Amerikoje, kurioje apsigyveno virš 300,000 Lietuvos išėivių, savo darbais ir idealais už jūrų-marių sukūrė, tarytum, antrąją Lietuvą-amerikietišką Lietuvą, kuri turi savo istoriją, kaip turėjo ir didžiųjų kunigaikščių Lietuva.

***

Šią antrąją Lietuvą Amerikos lietuviai stengiasi išlaikyti lietuviška — kuoilgiausiai! Šiam siekimui spauda, ypač Vienybė, buvo viena geriausių priemonių, organizacijos — kita. Kol bus gyva Vienybė ir kiti mūsų laikraščiai, kol mūsų organizacijos turės susirinkimus ir pobūvius, tol bus gyva antroji Lietuva Amerikoje. Dabartinėse sąlygose sąmoningas lietuvis savo tautos ateičiai geriausia pasitarnautų ir priklausydama vienai-kitai mūsų organizacijų ir finansiniai paremdamas mūsų laikraščius, ypač 84 metus einančią Vienybę, tautos milžinų, Basanavičiaus ir Kudirkos amžininkę. Būtų gražu ir vienkartinė auka ir turtų dalies testamentu palikimas.

Darbingų lietuviškų metų visiems, kurių širdys dar lietuvybei nenusilpo!

***

Savo tautos proistoriją ir istoriją pasverdamas, lietuvis stebisi, kodėl jo tauta vis kaip tai atsilekanti nuo prasisiekusiųjų tautų. Ji yra baltveidžių indoeuropėnų šaka, bet Viduržemio jūrų viename pusiasalyje įsikūrę indoeuropiečiai graikai žmonijai sukūrė gamtos mokslų, filosofijos ir politikos pradmenis, o kitame pusiasalyje apsigyvenę lotynai-romėnai palaipsniui užvaldė visą, tuomet žinomą, pasaulį ir sukūrė milžinišką civilizacijos imperiją.

***

Lietuvių protėviai kažkodėl buvo pristumti į Europos užkampį prie Baltijos jūros ir proistorijoj tepasižymėjo gintaro pateikimu tarptautinei prekybai, ypač graikams ir romėnams.

Iš visų baltų istorijoje lietuviai iškilo stamantriausiais kovotojais už savo laisvę. Kardų ją apgindami, užvaldė didelius slavų Kijevo valstybės plotus, nes ta valstybė susilpo dėl savo kunigaikščių tarpusavio vaidų ir totorių smūgio, bet kažkodėl pavėlavo laiku įsijungti į aukštesnę krikščionišką Europos kultūros laipsnį.

***

Bet kardas net laisvės neapgynė, ir lietuviai pateko į Maskvos didrusių globą, kuri pasisavino Kijevo valstybės tradicijas ir keletą Lietuvos Statuto teisių.

Didieji mūsų kunigaikščiai kultūringai didingo, veik nieko nepalikto, nebent Statutą ir valstybės idėją. Viską turėjo sukurti po pirmojo pasaulinio karo lietuvių tautą į istoriją išnešę "vyrai nuo žagrės" —

Gianakalis

IŠ KAIRĖS IR IŠ DEŠINĖS

Atviro žodžio Akiračiai

Ir eina Chicagoje Akiračių žurnalas, nors ir du mėnesiu vėlindamasis. Bet ne vėlinimasis svarbu. Svarbiau, kad maždaug akiratininkai rengė Kaniavų iš Lietuvos koncertus, o VLIK-as su ALTu ir kai kuriais laikraščiais lietuvius nuo tų koncertų "vadavo". Atrodo, tarp akiratininkų ligi šiol buvo šokių tokių vilčių su vaduotojais išsiaiškinti ir susiprasti. Gal dėl to kartą Akiračiai neper gudriai ieškojo atsiritoti nuo Vienybės. Bet kovoje dėl Kaniavų koncertų — trūko akiratininkų kantrybė:

— Ne, broliai ir sesės, Politika, kuri leidžia atsukti nugarą lietuviui iš Lietuvos, kuriliepia nematyti ir negirdėti, nežinoti ir nekalbėti, nerašyti ir nevažiuoti, nepergyventi ir nepajusti meilės savo kraštui ir saviems žmonėms, nėra jokia tautinės vienybės politika... Ji yra tautinės savižudybės politika. Ir su ja mums nepakeliui... —

Sveikinu akiratininkus, išsigydžiusius nuo iluzijų!

Toliau, šiam labai įdomiam žurnale, foto rodo geroje nuotaikoje besikalbantį Justą Paleckį iš Maskvos su buv. ALTo pirmininku Antanu Rudžiu. Akiratininkams neaišku, pagal kurią rezoliuciją juodu kalbasi. O man aišku, ir paaiškinsiu nemokamai: pokalbis vyksta pagal seną lotynišką rezoliuciją — Quod licet Iovi, non licet bovi. Atseit, į Kaniavų koncertus eiti jaučiams — griežtai draudžiamai! ALTas akiratininkus ir talaiko jaučiais, o Rudį — ne. Aišku?

Akiračių atpasakoti neįmanoma, reikia juos perskaityti.

Šia proga reikia papasakoti štai ką. Chicagoje buvo ALTo posėdis, kur svarstė Vasario 16 minėjimo programą. Meninė dalis jau buvo sudaryta, bet posėdyje atsirado norinčių meninę dalį peržiūrėti. Esą, M. Motekaitis, kuris labai gerai akompanavo Kaniavai, vargu taip gerai sugebėsiąs akompanuoti Vasario 16 šventėje. Ir susiginčijo meno kritikai: iš vienos pusės Pužauskas, iš kitos — kun. Stašys. Išdiskutavus, visais balsais, išskyrus Pužauską, nutarta, kad M. Motekaitis tiks ir Vasario 16-jai. Vadinasi ir čia

Lietuvos valstiečių luomas. Ar šis luomas tolimesniame istorijos kelyje suklups, kaip suklupo prūsai, jotvingiai, kuršiai, didžiųjų kunigaikščių bajorai ir žymi Vilniaus krašto valstiečių dalis? Ar virsdami lietuviais aukštaičiai, žemaičiai ir dzūkai lietuvių tautą išneš į ateitį? Prisimenant, kad proistorijoje baltai neteko didelių plotų juos užleisdami slavams, o istorijos metu neteko daug genčių ir net visuomenės dalių, mintys ne šviesios.

Tačiau istorija — tai staigų ir nenumatomų įvykių verpetas. Prie vieny Waterloo žūsta Napoleonai, prie kitų Dunkirkų išsigelbsti ištisa anglų tauta. Lietuviai į istoriją ėjo kaip tauta ir valstybė ir gal nepranyks kaip prūsai, kurie nesudarė nei tautos nei valstybės.

liguistos reakcijos frontas nyksta. Nežiūrint to, nėra pagrindo tikėtis, kad ALTas sukommunistės. Tik blaivėja.

Kalbos kultūra

Sustojo Gimtoji Kalba. Atsirado kai kuriuose žurnaluose kampininkai — kuklūs kalbos skyreliai. Žinoma, geriau negu nieko, bet Gimtosios Kalbos žurnalo reikia.

Lietuvoje išėjo 16-ji knygutė, lyg žurnalo vardu, Kalbos kultūra. Aš nenorėčiau pripažinti riteriu be dėmės tokio veikėjo, kurs Kalbos kultūros neskaityt. Mūsų kalba nėra eilinė kalba, o senas vertingas paminklas. Naujaisiais laikais ji be vargo, nepraradusi grožio ir senovės bruožų, išaugo į vertingą kultūrinę kalbą. Nepakankamai mokame savąja kalba didžiulis.

Tuščios bačkos garsiau dunda

Turime nemaža lietuvių dailininkų. Jie nėra koki genijai, bet didžiuma jų yra visgi geri dailininkai. Tik spaudos atsiliepimai apie juos kartais mizerni. Štai kažkas nepasirašęs, matyt, nujaučiąs savo darbo vertę, porina taip:

— ... Jis dirba gamtoje ilgą laiką, neretai paveikslą užbaigti jam trunka visą vasarą, o kai vasara pasibaigia, tai laukia kitos vasaros. Kitas gali pasakyti, tai nesąmonė! Taip yra, nes NN dirba kitaip negu kiti dailininkai laikinų emocijų pagauti. Jis siekia tapybinės kokybės, kurios laikas nekeičia, jokios srovės neveikia. Pamačius jo tapybos techniką, atrodo, kad paveikslas nutapytas vienu seansu, nes teptuko užbaigiamieji pabraukimai rodo laisvą lengvą techniką. Tačiau po teptuko pabraukimais glūdi ilgo darbo procesas: kompaktiškas spalvų ir tonų komponentas; meistriškas tapybos problemų išsprendimas...

— NN negalima skirti nei prie impresionistų, nei natūralistų kategorijos arba krėpties. Jis yra save suradęs ir pats save reprezentuoja, kaip rimtas, sąžiningas tapytojas... —

Ir t. t.

Taip ir girdisi, kaip šias frazes žmogelis sunkiai rankiojo. Stenėdamas dėliojo šiuos sunkius akmenis. Bet savo dailininką jis pristato į kvailą ir juokingą padėtį. Buk kiti dailininkai dirba emocijų pagauti, o šis — nepasiekiamą didybę — ištisais metais be emocijų vargsta su tapybos technikos problemomis.

Ilgai spėlioju, ką galėtų reikšti "kompaktiškas spalvų ir tonų komponentas". Šiek tiek žinoju ir anksčiau — ką reiškia "spalvos" ir "tonai". Žodynų pagalba nustačiau, kad "kompaktiškas" — lietuviškai būtų "tankus, suglaustas, suspaustas", "komponentas" — "ko nors sudėtinė dalis". Gėlas žino, tokio mokėjimo dar neužteko visam sakiniui į lietuvių kalbą išversiti. Viešpatie, kiek čia gilios ir didžios išminties! O gal — tuščių bačkokų dundesio?

Juozas Kreivėnas

KUR MES STOVIME?

Pastabos Tęsinys

7.

Lietuvoje buvo suabejota, ar verta į Vakarus išleisti Šluotos žurnalą. Mat, Šluotoje apstu pasiūlymų iš Lietuvoje pasitaikančių negerovių, o išeivių spauda — tokio turinio medžiagos tik ir ieško.

Visa kita atmetę, išeivių laikraštiniškai vien iš negerovių kuria Lietuvos gyvenimo vaizdus. Išeivių spaudą skaitant, susidaro įspūdis, kad Lietuvoje viešpatuoja vien suirutė, išnaudojimas, vargas, skurdas.

Iš tikrųjų Lietuvoje, kaip ir daug kur kitur, pasitaiko blogai įvesto vandenčio, krėivių sąspara, gausu visokio biurokratizmo reiškinių, bet lygiai tiek, ar net daugiau, laimėjimo bei entuziazmo pavyzdžių. Klaida manyti, kad Lietuvoje planai neįvykdomi, kad planai visur tik įvykdomi.

Anąkart Chicagoje viename simpoziume geras ir objektyvus pranešėjas pastebėjo, kad Lietuvoje vienintėlio sveikatos reikalams žurnalo redaktorius esąs ne gydytojas, o tik felčeris. Vaje, kaip tai patiko tiems, kurie trokšta Lietuvos nesėkmių! Bet ir toks džiaugsmas buvo be tikro pagrindo, nes to žurnalo redakcijos kolektyve, kaip ir kitų Lietuvoje leidžiamų žurnalų, dalyvauja patys gerieji Lietuvoje savo sričių specialistai, ir visai nesvarbu, ar korekturas skaito felčeriai ar profesoriai.

Aš manau, kad išeivijoje mūsiškių pamėgimas knaisiotis po tėvynės dabartinius šitūkšlynus — atsiranda ne iš tėvynės meilės, o iš tėvynės neapykantos.

8.

Prieš tris metus Vilniaus universiteto rektorius turėjo vilčių, kad štai jau — po vieno kito mėnesio prasideda ištiso universitetinio miestelio statyba. Deja, ir šiemet aukščiausioje taryboje deputatas rektorius beviltiškai kreipia dėmesį, kad naujame valstybės biudžete nėra nieko tokio, kas duotų bent vilčių.

Dešimterioipai išaugęs universitetas laukia statybų ir mokslo priemonių. Nusibodo šimtmečius pasenusios darbo sąlygos. Laukia ir turi laukti, nes rūpinamasi dar blogiau besiverčiančiais.

1944-45 metais ligi pamatų sugriauta mūsų tėvynė, vėliau pakėlė sunkų ir neprasmingą civilinį karą. Per pastaruosius penkiolika metų atstatoma pasigėrėjimais tempais. Kai kas išeivijoje stovi nuošaliai nuo tos kūrybos ir šaiposi. Kam tai patiks ateity?

GIRNAKALIS Tęsinys iš 4 psl.

Pagal čia minimą išmintį, impresionistai nėra sąžiningi. Kas žin?

Nemokšos rašinį (žūr. Naujienos, 1970 nr. 6) priskiriu prie nevertai popierį gadinančių nuosmukio "kategorijų ir krypčių".

Gerbiu dailininką, tad čia, vietoj pavardės, rašau tik NN.

9.

Lietuvos valstybinio plano komisijos pirmininko pirmasis pavaduotojas (koks ilgas titulas!) Algirdas Brazauskas aiškina:

— Iš buržuazinės visuomenės mes paveldėjome labai skurdų palikimą. Truko visko — ir pramonės, ir statybų, ir kūrybinės inteligentijos, ir techninių kadry. Tik vieno turėjome su kaupu — darbo jėgos. Tiek Lietuvos kaime, tiek miestuose buvo daugybė bedarbių, ar pusiau bedarbių, kurie, negaudami darbo ir neturėdami jokios šviesesnės perspektyvos, emigruodavo — bėgdavo iš gimtojo krašto. Tarybų valdžiai teko spręsti didelius ir sudėtingus uždavinius — sukurti pramonę, industriniais pagrindais pertvarkyti žemės ūkį, įvykdyti kultūrinę revoliuciją. Kartu reikėjo išspręsti vieną svarbiausių klausimų — aprūpinti žmones darbu. Kadangi truko darbo vietų, reikėjo pastatyti daug gamyklų, mokslinių ir buitinių įstaigų...

— Bėgo metai. Plėtėsi statybos. Atsiradavo vis daugiau darbo vietų. Ir štai atėjo laikas, kai padėtis iš esmės pasikeitė. Dabar mums jau trūksta ne darbo vietų, o darbo jėgos...

— Seniau pramonės gamyba buvo plečiama daugiausia statant naujas gamyklas. Dabar lemiamą reikšmę įgijo darbo našumas... (Nemunas, 1969 m. Nr. 7).

Žinoma, Lietuvai nepadėjo mūsų pabėgimas. Nepadėjo ir partizanų veikimas. Tikrai nepadėjo ir baisios lietuvių deportacijos į Rytus. Betgi ar mes iš Vakarų drįstame tikrovei pažvelgti į akis, ar nedrįstame — tikrovė egzistuoja — be mūsų pageidavimų.

Po mūsų į Vakarus išvykimo Lietuvoje atsirado daugiau kaip 50.000 aukštąjį mokslą baigusiu lietuvių, o taip pat ir didžiuliai visokių specialistų kadrai. Ir yra tikra, kad Vakaruose juos atstovauti netinka nei jokia partija, nei joks komitetas.

Lietuva nestovi, tik mes patys save klausime, kur stovime. Ar kartais paplentės stulpeliai nepaklausinėja pravažiuojančių: kur stovime?

Bus daugiau

STEBĖTOJO PASTABOS

Neseniai mirusio VLIKo Tarybos nario Vaclovo Alksninio pranešimas VLIKo seimui, buvo nuo A iki Z — Vienybės nuotakomis, pradedant poeto Adomo Mickevičiaus Valenrodo prisiminimu, baigiant stipria viltimi, kad Lietuvoje gyvena ne šiaudiniai, bet sumanūs lietuviai.

Alksninis paneigė VLIKo oficialę taktiką — neieškoti ir smerkti išeivio lietuvio santykius su lietuviais Lietuvoje. Alksninio pranešimas sustiprina sąmoningų lietuvių įsitikinimą, kad santykių su tauta nenorinčiam VLIKui atėjo laikas išeiti į garbingą pensiją ir — nutilti, jeigu neranda rimtesnio plano lietuvių išeivijos veiklai.

▲ ▲ ▲

Londonė einančio Europos lietuvių bendradarbis Vytenietis primena, kad lapk. 6 suėjo 25 metai kai Berlyne mirė vienas iškiliausių Amerikos ir Lietuvos lietuvių — dr. Jonas Šliupas. Kun. Tumas-Vaižgantas literatūros paskaitoje yra pareiškęs:

"Ar kam patinka Šliupo asmuo, ar ne, jis yra milžinas lietuvių kovoje už laisvę."

Milžinu buvo ne vien lietuviška dvasia, bet ir kūnu: nors ne aukšto ūgio, bet stambaus sudėjimo, petingas, su mėlynų akių veriančiu žvilgsniu, stipriu ir didelio iškalbumo balsu. Jis net priešams darydavo didingo įspūdžio, o lenkai jį praminė "litvinu liutu".

▲ ▲ ▲

Nepriklausomos Lietuvos valdžia jam buvo suteikusi 700 litų mėnesinę pensiją. Dr. J. Šliupą į Berlyną 1944 metais atlydėjo dabartinis Tėvynės redaktorius Petrėnas, kuris šiuo metu redaguoja Šliupo sumanytą, bet kitų žmonių (Vienybės) įgyvendintą Amerikos lietuviuose Susivienijimo — dabartinio SLA (ir jo atskilusių šakų SLRKA ir LDS) istoriją.

▲ ▲ ▲

Istorikas prof. Juozas Jakštas SLA kuopai Cleveland, Ohio pranešė, apsiėmęs parašyti dr. Jono Šliupo biografiją-monografiją, kuriai sumanymas, Balučio-Vanagaičio vaizdingu posakiu, per 20 metų buvo "futbolu" mėtomas, niekam jo nepagaunant. Iki šiam laikui būdavo, kaip poetas V. Šlaitas sako:

Žiemą sunku rašyti,
nes nejauku ir šalta:
palauksiu pavasario!

Šliupas buvo audringas asmuo, jo biografijos rašymas perėjo audras. Naujam autoriui gal pavyks ramybės vandenimis laivą įvairuoti į prielauką. Linkime prof. Jakštui sėkmės!

Justas Paleckis ir J. Rugienis kelia taures už amerikiečių Vlado ir Bronės Keršulių sveikatą. Lankant Lietuvą praeitą vasarą Vladui Keršuliui sukako 80 metų amžiaus. Ta proga V. Keršuliui buvo surengtos pagerbtuvės. Justas Paleckis, beje, spaudoje neseniai kritikavo buv. ALTo pirm. Antano Rudžio pareiškimus apie juodviejų pokalbį — kai buvo susitikę Indijoje.

S. Narkėliūnaitės nuotrauka

80 METŲ

...Antanui Sodeikai

Kai atsigręžiu atgal į nueitą kelią, akyse iškyla ryškūs paveikslai žmonių, su kuriais tą kelią esu praėjęs. Ir dabar man nekasdieniška gera kreiptis į Tave, Antanai, mano drauge, kurį norėčiau pavadinti ir savo mokytoju. Tu buvai vienas iš nedaugelio tų, kurie plačia ir atvira širdimi visada kvietė eiti drauge į meno aukštumas. Tačiau, ir ilgą kelią einant šalia, sunku tokius mokytojus pralankyti, nes jų talentas nepakartojamas.

Mūsų operai Tu pašventai visą savo gyvenimą — nuo atmintinos 1920 metų gruodžio 31-osios, kai jaunas, pradėdamas savo kelią dainininkas debiutavai kartu su tik gimusiu lietuvišku operos teatru Dž. Verdžio „Traviatoje“, iki šių dienų, kai, išvesdamas savo aštuoniasdešimtmetį, Tu vis dar puoselėjai šiai operai naujus dainininkus, profesoriaudamas konservatorijoje.

Kai, būdamas dar studentas, 1924 m. atėjau į teatrą, laikraščiai jau rašė: „Sodeika savo Žermonu dar kartą parodė, jog jis visai teisingai yra pripažintas antruoju po Kipro Petrausko mūsų operos žūlu — juo ir galime

Jau džiaugtis ir didžiulis ne tik savo tarpe“. O juk tai buvo tik Tavo kelio pradžia! Mano dainavimo mokytojas A. Kutkus nuolat savo mokiniams nurodydavo dainuoti ir scenoje laikytis taip, kaip Antanas Sodeika.

Atmintina man diena, kai pirmą kartą susitikome scenoje. Tai buvo 1924-aisiais, spalio 28-ą, Dž. Pučinio „Toskoje“. Tu dainavai vieną reikšmingų savo vaidmenų — Skarpiją. Dirbo su mumis režisierius D. Arbeninas, dirigavo jaunas, tik pradėdamas J. Gruodis. Atmintyje išliko nepaprastai įspūdingai sugiedotas „Te deum“. Mane pavergė jausmo gilumas, nepriekaištingas vokalas. Po to sekė daug daug kartu praleistų metų Kauno ir Vilniaus teatrų scenose.

„Man teko laimėti dalyvauti beveik visuose spektakliuose, kuriuose dainavo jubilaitas, ir aš tuos vakarus pavadinčiau didžiojo meno šventėmis. Koks įvairus ir, pasakyčiau, sceniškai išvairmingas buvo A. Sodeika „Hofmano pasakose“, Juk jis vienas padainuodavo Lindorfą su visais jo antrininkais — vaiduokliais

Kopelijum, Daperutū ir Mirakliu. Mes gi pajėgėme sudainuoti tik po du. O Žermonas, Skarpija, Renatas, Eskamilijas, Amonasras, Sebastijanas, Demonas, Rigoletas ir dar didžiulė virtinė įvairiausių jo sukurtų vaidmenų, kurie ne tik žiūrovams suteikdavo meninio pasigėrėjimo, bet ir mums, solistams, atskleidėdavo daug subtilių meno paslėptų. Stovint šalia, scenoje, užliedavo kažkokia nuostabi džiugios banga, kurią jaučiu ir dabar, po tiek metų prisiminęs tuos vakarus. Ir ta artima, miela maestro žypsena, tas jo ramus laisvumas tartum nubraukdavo sceninį virpulį, ir mes laisvai įsiliedavome į darnią meninę kolioną.

A. Sodeika mokėjo surasti pulkų kontaktą su publika, o tai sugėba toli gražu ne kiekvienas, kad ir geras dainininkas. Jis buvo labai patrauklus, ir svarbu, kad tai buvo ne artisto išorinis bruožas, o tikra žmogiška savybė. Teatre visi jį mėgo — gal kiek sėdūrų, bet visada malonų, ramų. Jis niekada nesididžiūdavo savo pasiekimais. Keletą kartų buvo išvykęs tobulintis į Italiją, 1928 m. lankėsi su koncertais Amerikoje, bet visada grįždavo toks pat — su savo malona, nuosirdžia žypsena.

Netrukus tapome gerais bičiuliais. Pažinau Antaną kaip mylintį tėvą, rūpestingai puoselėjantį savo šeimos židinį. Privačiame gyvenime jis būdavo irgi toks pat malonus, linksmas, o susibūrimuose — nenulstantis šokėjas. Dažnai išvykdavom kartu meškerioti. Mėgiamiausios Antano vietos — Daugai, Meteliai. Teatre buvo daug aistringų meškeriotų, bet Jubiliatą pavadinčiau geriausiu jų tarpe. Jis sugėbėdavo pagauti pačias didžiausias lydekas, ne kartą pralenkdamas ir Kiprą. O jeigu pasitaikydavo nelabai sėkminga diena, Antanas nei sau, nei kitiems negadindavo nuotaikos.

A. Sodeikos būdo bruožai atsispindėdavo ir jo vaidmenyse. Man atrodo, kad, net atkurdamas piktadarius, jis visada labiau pabrėždavo žmogiškumą — visur tartum prasiverždavo jo gražios žmogiškos savybės. Todėl, pavyzdžiui, Skarpija būdavo net kiek švelnoka. Įgimtas dainininkui gražus, stipriomis viršūnėmis, sodrus, vyriškas ir kartu kupinas jausmo balsas.

Nepakartojamas buvo Sodeika—Rigoletas. Tam, kas turėjo laimę matyti Jubiliatą šiame vaidmenyje, tikriausiai tai visada išliks atmintyje. Jam Rigoletas visų pirma buvo giliai kenčiantis žmogus, todėl juokdario kančios prasiverždavo su nepaprasta menine jėga. Džildos tragedijos nujaulimas, tėvo verksmas dėl jai gresiančios nelaimės (III v.) buvo tikrai sukrečiantis. Tada sodrus, galingas Sodeikos balsas skambėdavo su kažkokiu ypatingu, širdį veriančiu skausmu, atrodė, lyg jame suvirpėdavo ašara.

Man teko matyti daug Rigoletų didžiosiose Europos scenose, bet tokio harmoningo vokalo ir sceninio vaidos susiliejimo tikrai nesutikau.

...Ir šiandien esu laimingas, kad galiu pasidalyti nuostabiais meno ir kasdienio gyvenimo prisiminimais apie Tave, mano drauge. Šios gražios sukakties proga linkiu Tau dar daug gražių gyvenimo metų.

ANTANAS KUČINGIS

Antanas Sodeika su anuku.

St. Paulausko nuotr.

A. SODEIKA PRISIMENA PENNSYLVANIJA

IŠ A. SODEIKOS ATSIMINIMŲ — „MANO KELIAS Į MUZIKĄ“

„Atvykęs į Mahanoy City jau drąsiai pradėdau eiti vargonininko pareigas. Man jau nebalsūs svetimi vargonai bei choral, — aš jau tikras vargonininkas.

Miestelis buvo nedidelis; gyventojai, daugiausia lietuviai, beveik visi dirbo anglies kasyklose. Klebonui iš karto patikau kaip vargonininkas, o ypač kaip dainininkas. Kai tik atvykdavo koks svečias, klebonas vesdavo jį į bažnyčią ir prašydavo mane pagroti vargonais ir pagiedoti. Svečiai nešykštėdavo man pagyrimų.

Netoli esė, Pottsville, Pa, buvo gera muzikos mokykla. Aš įstojau į tos mokyklos fortepijono klasę. Pasiryžau tapti geru pianistu ir mokiausi gana rimtai, skambindamas po aštuonetą valandų per dieną.

Mano mokytoja buvo moteris, anglė. Mane, „grinorių“ (taip amerikiečiai praverdžiuoja ateivius), ji pamėgo; ypač jai patikdavo klausytis, kaip aš kalbu angliškai. (Kalbėjau silpnai, bet drąsiai.)

Kartą ji mane paklausė, ką aš dirbu, kad galiu muzikos mokytis. Pasisakiau vargonininkaujas bažnyčioje. Tada ji pasiteiravo, ar aš moku dainuoti. Paaiškinau, kad mūsų bažnyčios vargonininkas (ji pati buvo protestantų tikėjimo) turi mokėti ir giedoti.

Jos paprašytas, pats sau akompanuodamas, padainavau jai St. Simkaus „Ko vėjai pučia“, „Vai varge, varge“ ir „Pamylėjau vakar“. Ji entuziastiškai mane apkabino, išbučiavo iš džiaugsmo ir pasiūlė sukviesti dainavimo dėstytojus, jei aš sutiksiąs jiems padainuoti. Aš sutikau.

Kitą kartą susirinko dainavimo dėstytojai. Jų tarpe buvo senyvas profesorius, kuris, man padainavus, pasakė:

— Jaunuoli, tavo gerklėje yra aukso kasyklos, tik semk tą auksą.

Supratau, kad reikia mokytis dainuoti. Prisi-

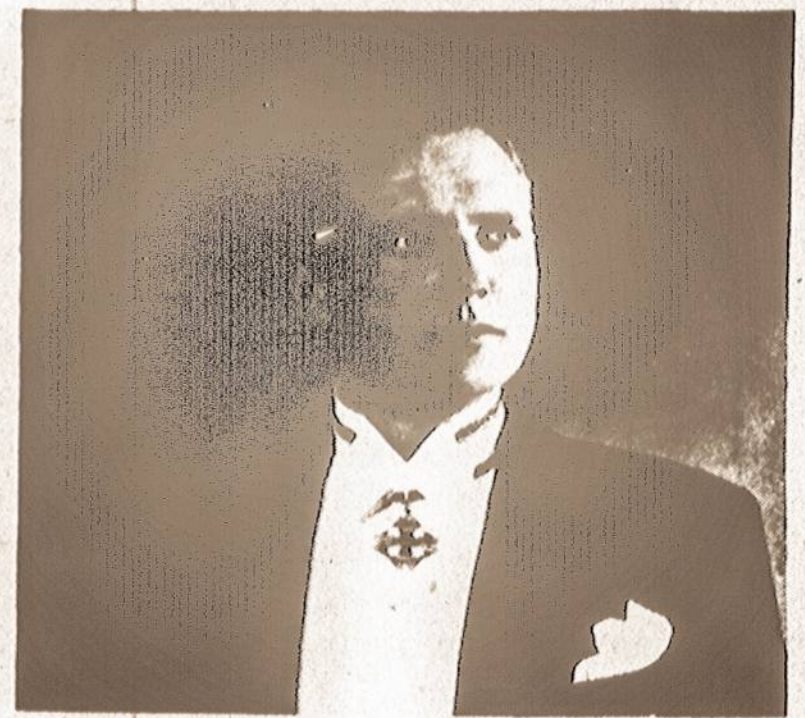
miniau ir M. Petrausko patarimą toliau lavinti balsą, stoti kur į konservatoriją ir ją baigti. Jei aš norjįs grįžti į Europą, tai juo labiau reikia turėti diplomą.

Nuo tada pradėjau daugiau dėmesio kreipti į dainavimą, kiek užleisdamas fortepijoną. Dainuoti mokiausi irgi pas pedagogę moterį. U: pamokas tekdavo gana brangiai mokėti, be šiam reikalui pinigų nesigailėjau.

Vargonininkauti sekėsi. Turėjau du chorų: vieną mišrų, suaugusių žmonių, kitą — jaunų mergaičių. Su choralis rengdavau vakarėlius, spektaklius, koncertus. Ėmiau statyti ir lengvesnes M. Petrausko operetas, pvz., „Adomą ir levą“. Ruošdamas pasirodymams solistas, pradėjau jiems skyrium duoti ir dainavimo pamokas. Tarp kitų pirmąjį muzikinį išsilavinimą iš manęs gavo dainininkas Jonas Butėnas, baritonas, kuris dirbo tada anglies kasyklose. J. Butėnas pasiprašė priimamas į chorą. Iš pradžių pamokę skyrium (jo klausia buvo neišlavinta), vėliau jį ten ir priėmiau. Jis turėjo gražų baritoną, buvo gero būdo, labai paslaugus žmogus ir neretai man pasitarnaudavo: sumontuodavo vaidinimams dekoracijas, parūpindavo butaforiją. Už tai dažnai su juo atskirai dirbdavau, mokiaudainuoti liaudies dainas.

Kartą mūsų choras nuvyko koncertuoti į Shenandoah. Butėnui paskyriau solo dainuoti St. Simkaus „Ant marių krantelio“ ir „Ko vėjai pučia“. Metas jau išėiti į sceną, o jo nėra. Kai jis pagaliau atsiranda, imu groti introdukciją. Butėnas net iš kelių kartų nepataiko į toną. Tik man kartu pradėjus dainuoti, jis pagaliau teisingai palma pirmąsias gaidas. Toliau viskas vyko sklandžiai.

— Kas tau, Jonai, atsitiko? — klausiu jį pasukui. — Per repeticijas sekėsi gerai, o kai prireikė viešai pasirodyti — užsikirtai.

SOLISTAS A. SODEIKA JAUNATVĖJE

— Mat, vienas pažįstamas patarė man prieš dainuojant išgerti stikliuką degtinės „ant dramos“. Sakė, tada ir balsas geriau skambėsias...

Pasirodė, kad alkoholis ne padėjo, o neigiamai atsiliepė.

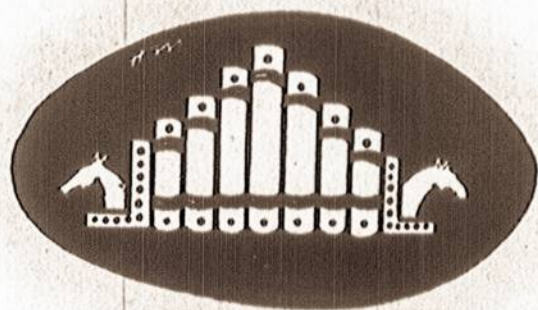
Anglikasių mieste Shenandoah tuomet apsigyveno M. Petrauskas. Šis miestas buvo netoli Mahanoy C., susisiekimas su juo buvo patogus. tad aš vėl bendravau su M. Petrausku: dalyvaudavau jo koncertuose, spektakliuose, mokiausi ir stebėdavau, kaip jis ruošdavo orkestrą operetėms. Dažnai jis man leisdavo ir padiriguoti.

Shenandoah tada buvo kiek didesnis už Mahanoy City. Didžiumą jo gyventojų sudarė lietuviai. Daug miesto deputatų, policijos pareigūnų ir netgi burmistras buvo lietuviai. O vis dėlto ir čia buvo užkampis, meno garsenybės retai kada teatvaziuodavo. Ėmiau ilgėtis didmiesčio, jo operų, koncertų.

Pagaliau mano draugas Strumskis pasiūlo man važiuoti vargonininkauti į Scrantoną. Iš ten patogų nuvykti į New Yorką į gretimas lietuvių kolonijas: į Wilkes Bore, Pittston Kingston, Plymouth r... o svarbiausia — Scrantone yra gera konservatorija, į kurią aš norėjau įstoti“.

VIENYBĖ, 1970 m. sausio 16 d.

"MINTIES" DOVANOS SKAITYTOJAMS

Rašo V. Zalatorius

Kultūringam žmogui knyga dar vis tebėr neat-skiriamas palydovas. Lietuviui Lietuviška knyga yra ne tik informacijos šaltinis bei malonumas laikui praleisti, bet taip pat palaikymas ryšio su lietuvių, o kartu ir pačios lietuvių puoselėjimas. Todėl knygų apžvalgoms ir recenzijoms Vienybė skiria nemažą vietą.

Lietuvoje kasmet išeina po pora tūkstančių pavadintų knygų apie 15 milijonų tiražu. Daugumą šių knygų, skirtų masiniam skaitytojui, išleidžia leidykla "Vaga" ir "Mintis". Čia pristatomi kai kurie įdomesni iš 260 "Minties" leidyklos planuojamųjų šiais metais išleisti leidiniai.

Sekančiame Vienybės numeryje bus pristatyti "Vagos" grožinės literatūros leidiniai.

"Mintis" specializuojasi leisti politines ir mokslines knygas. Knygų kaina retai peršoka 1 rb, o vidutiniškas tiražas — 5,000.

Lietuvoje, kaip ir Amerikoje, apatū visokios statistikos, S. Ginitė leidykloje "Tarybų Lietuvos gyventojų pajamos" skaičiais parodys dabartinį gyvenimo lygį ir palygins jį su Nepriklausomos Lietuvos gyvenimu. Grynos statistikos, dargi anglų kalba, duos J. Pocius rinkinyje "Lietuva skaičiais".

Užsienio lietuviams dar įdomesnė turėtų būti P. Ulevičiaus knygelė, taip pat anglų kalba "Lietuviai užsienyje", kur, tarp kitos naudingos informacijos, bus nušviesta ir kultūrinių ryšių įtaka "pažangiajai" veiklai skatinti.

Lietuvos draugystės ir kultūrinių ryšių su užsienio šalimis draugija laiks nuo laiko leidžia informacinių, gausiai iliustruotų knygelę, pavadintą "Lietuva šiandien". Jos taip pat leidžiamos ir rusų, anglų bei vokiečių kalbomis. Tokių knygelę šiais metais užplanuotos net dvi.

Prie informacinės literatūros reikia priskirti ir Lietuvos mokslų akademijos prezidento J. Matulio monografiją "Mokslas tarybų Lietuvoje".

Visiems galės praversti K. Patiejūno patarimai "Darbo kultūroje", kur jis aprašo, kaip sutvarkyti savo darbo vietą, laikytis

darbo higienos, susidaryti estetinę aplinką ir pan. Na, o paauglėms mergaitėms medicinos, kosmetikos, pedagogikos, namų ruošos ir apsirėngimo patarimus pateiks keli autoriai vadove "Atsisveikinus su vaikyste".

Gal dar kas susidomės ir šiomis žemės ūkio knygomis: "Kukurūzai", "Lubinai", "Bitininkystė", ir "Ka, reikia žinoti miško darbininkui".

Kiti mokslo darbai yra lituanisto V. Mažiūlio "Baltų ir kitų indoeuropiečių kalbų santykiai", V. Sežemano "Estetikos paskaitos" apie gamtos grožio ir meniškumo principus, turinio bei formos santykius.

Praeitais metais Amerikoje apsilankiusi istorikė R. Kulikauskienė monografijoje "Lietuviai IX-XII a." nagrinėja amatus, prekybą ir tautybės susidarymo klausimus.

"Vilniaus valstybinė V. Kapsuko universiteto mokslinė biblioteka" yra kita monografija skirta šios įstaigos 400 m. jubiliejui.

Gausiai iliustruotas leidinys bus autorių kolektyvo "Panemunių dzūkai", bestiremlantis 85 kaimų tyrinėjimais ir istoriniais šaltiniais.

Kita autorių grupė paruošė monografiją "P. Kubertavičius" apie šį lietuvių profesinio dramos teatro pionierių.

J. Minkevičius supažindins skaitytojus su būdinga statyba leidinyje "Užsienio architektūros srovės".

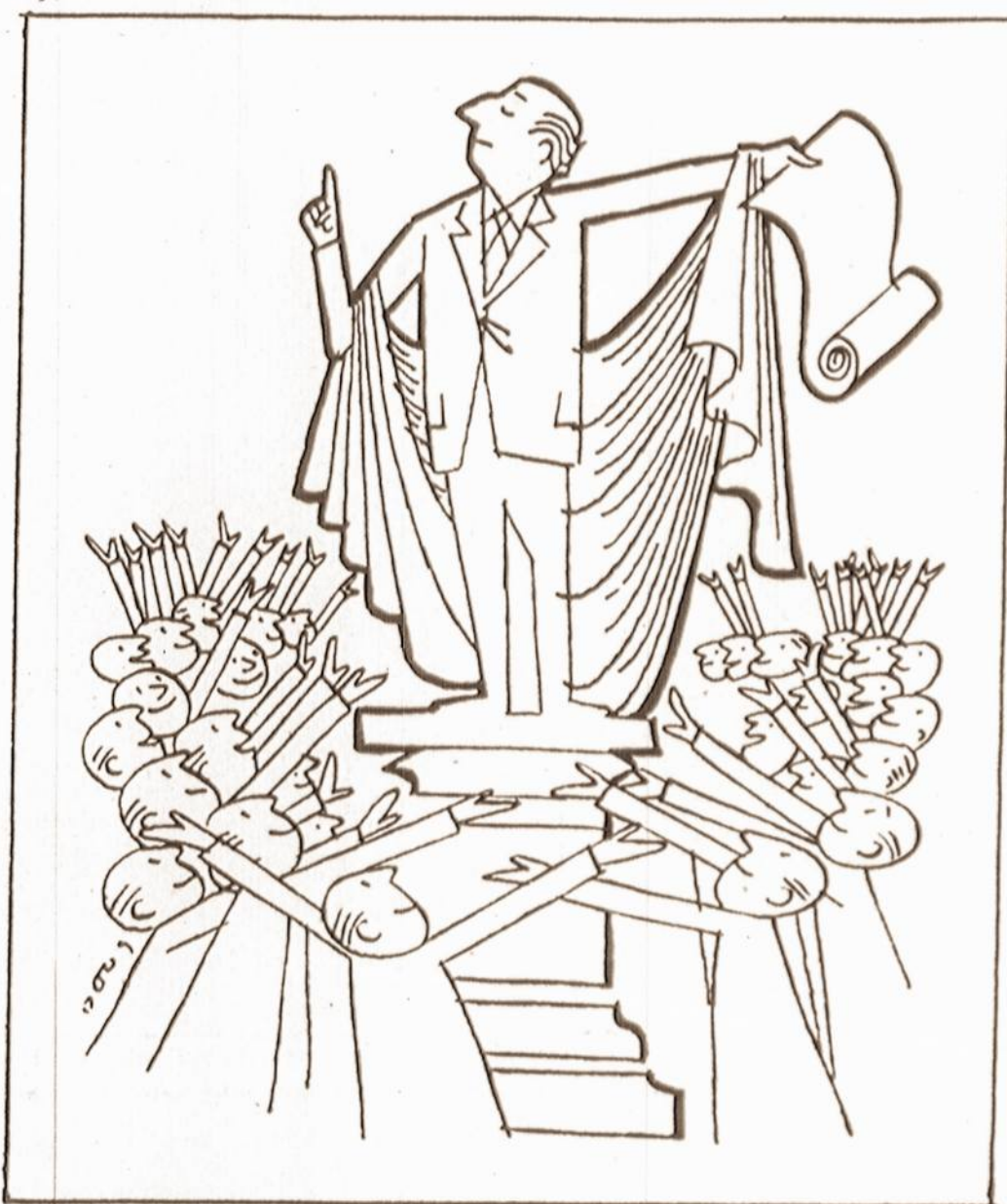
Turizmas populiarus tiek čia, tiek ten. "Keltionių vadovas" kalbės apie keltionės slidėmis, valtimis, kalnų kopimo techniką, patieks žinių iš meteorologijos, higienos ir kitų sričių.

C. Kudaba ir V. Sparnaitis išleisdžia knygą-albumėlį "Zemaitija".

Mūsų meškerojai prisimins senus ir išmoks naujų žuvų lietuviškai iš R. Kroto ruošiamo kišeninio atlaso "Žuvis". Ten bus išvardinta apie 50 rūšių.

Fizinės kultūros ir sporto mėgėjams skirta J. Vabalo knyga "Jaunuolio fizinis lavinimas". Joje bus smulkiausiai analizuojama lengvoji atletika, masažas, plaukimas, skėstančiųjų gelbėjimas, žiemos sportas.

Su Lietuvos alpinistų žygiais Vienybės skaitytojai praeitais metais galėjo trumpai susipažinti. Plačiau apie tai bus knygoje "Nugalėtos viršūnės", prie kurios bus pridėtas ir trumpas alpinizmo terminų žodynas.

Mūsų ansambliams, šokėjams, aktoriams ir kalbėtojams, be abejo, praverstų I. Naujokienės vadovas "Išraiškingas judesys".

Medikams galės būti įdomi V. Kuzminskio, J. Vaitkevičiaus ir V. Žukausko monografija "Pranas Mažylis". Šis gydytojas laikomas Lietuvos akušerijos-ginekologijos kūrėju.

Kalbinę literatūrą atstovauja Ch. Lemcheno "Lietuvių kalbos įtaka Lietuvos žydų tarmei", V. Drovino ir V. Grinaveckio "Kalbininkas Kazimieras Jaunius" ir, aišku, "Kalbos kultūros" sąsiuviniai, užpildę spragą, kurią paliko "Gimtosios kalbos" sustojimas Amerikoje.

Du leidiniai turėtų būti ypatingai populiarūs mote-

ry tarpe. Tai E. Tačiūnienės "Patarimai jaunai šeiminiukei", kurie išeina net 50,000 tiražu ir E. Binkauskienės "Kepiniai" su tešlos gaminių receptais. Taip pat buvusiai švelniajai lyčiai bus skirtas ir "Moters kalendorius 1971 m."

"Kalbos kalendorius 1971 m." bus naujo tipo leidinys laikui skaičiuoti. Jame bus pažymėtos žymesnės liuanistikos sukaktys, įvairių šalių pagarsėjusių kalbininkų jubiliejai, duotos apybraižos iš žodžių istorijos, pasakojama apie įvairias kalbos mokslo kryptis.

Propagandinei, bet aktualiai grupei priklausys dokumentų rinkinys "Nacionalistų talka hitlerininkams". Tai per komunistinę priz-

mę perleista 1941-44 m. vokiečių okupacija Lietuvoje. Šio rinkinio "velniai" turėtų nublankti prieš komunistinius "angelus", pavaizduotus kitame dokumentų rinkinyje — "Lietuvių liaudies pasipriešinimo judėjimas fašistinės okupacijos metais". Tai žinios apie rusų partizanų ir jiems prijaučiančiųjų veiklą Lietuvoje vokiečių okupacijos metais.

Ką veikė į Rusiją pabėgę lietuviai komunistai karo metu papasakos K. Varasinskas "Karo sukuriuose".

R. Skaisgiris išplauks į filosofinius vandenius su "Šiuolaikinės buržuazinės filosofijos pagrindinių krypčių kritika".

Nepriklausomos Lietuvos istorijoje besispecializuojanti A. Gaigalaitė parašė studiją — "Klerikalizmas Lietuvoje 1917-1940 metais". Atrodo, kad ji bus praplėtos ir prieš du metus pasirodžiusį 34 psl. pamfletą "Bažnyčios vaidmuo Lietuvoje 1919-1940 m."

Kulto komisaras J. Ruginis irgi porina apie religiją knygelėje "Bažnyčia Tarybų Lietuvoje", kuri bus taip pat išleista anglų ir italų kalbomis. Toje srityje verti dėmesio yra ir J. Aničo bei J. Rimajčio parinkti "Tarybiniai įstatymai apie religinius kultus ir sąžinės laisvę." Jau daug realistiškesni įstatymai surinkti naujai pasirodantiame "Lietuvos TSR baudžiamajame kodekse". Pagaliau, savo baimę prieš kapitalizmo "reakcinę propagandą" reiškia A. Balsys knygelėje "Kur susikerta letys", kuri taip pat išeis ir lenkiškai.

"Mintis" taip pat išleisdžia atvirukų seriją su Lietuvos miestų herbais, su Panevėžio bei Vilniaus vaizdais ir Panemunės kultūros paminklais.

VILNIAUS UNIVERSITETO

BIBLIOTEKA Tęsinys iš 1 psl.

Vyriausiosios mokyklos nuostatai reikalavo organizuoti mokslinį darbą ir populiarinti mokslo žinias visuomenėje, — biblioteka buvo papildoma naujausia mokslinė literatūra, pirmiausia gamtos mokslų ir medicinos knygomis. 1777 m. buvo nupirktas fiziologijos ir anatomijos profesorius S. Bisio medicininė biblioteka, profesorius Z. Ziliberas padovanojo bibliotekai gamtos ir chemijos mokslų knygų. Dž. Kuko ekspedicijos dalyvis gamtininkas G. Forsteris — knygų rinkinį ir t. t.

1803 m. švietimo reforma palietė ir Vilniaus Vyriausiąją mokyklą. Ji buvo pavadinta Imperatoriškuoju Vilniaus universitetu.

Prasidėjus 1830-1831 m. sukilimui, dalis profesūros ir studentų prisidėjo prie jo. Numalšinus sukilimą, universitetas tapo caro valdžios represijų auka — 1832 m. jis buvo uždarytas.

Universiteto bibliotekos istorijoje tai vienas iš liūdniausių puslapių: bibliotekos fondai buvo išdalyti įvairioms carinės Rusijos mokslo įstaigoms ir išvežti iš Vilniaus.

Dėl carinės nacionalinės sprespaudos Vilniuje nutrūko akademinis gyvenimas. Lietuva ir Baltarusija — teritorija su 11 milijonų gyventojų — neteko centrinės knygų saugyklos. Nuo pat 1834 m. buvo mėginama kurti viešąją biblioteką, bet tai nepavyko. Bibliotekai buvo nupirktas 1500 knygų, tačiau jos gulėjo nenaudojamos ir 1858 m. buvo perduotos universiteto patalpose prie Senienų muziejaus veikusios Archeologinės komisijos steigiamam Skaitymo kabinetui, jau turėjusiam apie 20 tūkst. knygų.

Numalšinus 1863 m. sukilimą, vėl prasidėjo represijos, Lietuvoje uždrausta spauda lotyniškais raidėmis. Archeologinė komisija uždaryta. 1865 m. Senienų muziejus ir Skaitymo kabi-

netas perorganizuoti į Vilniaus viešąją biblioteką ir muziejų.

Pirmojo pasaulinio karo metu, gelbstint vertingiausias fondų dalį nuo vokiečių okupacijos, biblioteka 1915 m. buvo evakuota į Rusijos gilumą ir jos fondai vėl išsklaidyti.

Prasidėjus revoliuciniams įvykiams Lietuvoje ir paskelbus Tarybų valdžią, Laikinoji revoliucinė vyriausybė 1919 m. buvusią Vilniaus viešąją biblioteką reformavo į „centralinį knygyną“. Jam vadovauti buvo paskirtas žymus istorikas ir etnografas E. Volteris. 1919 m. patvirtintas dekretas „Dėl Darbo universiteto Vilniuje atidarymo“. Bibliotekoje pradėta komplektuoti visuomeninė-politinė ir mokslinė literatūra.

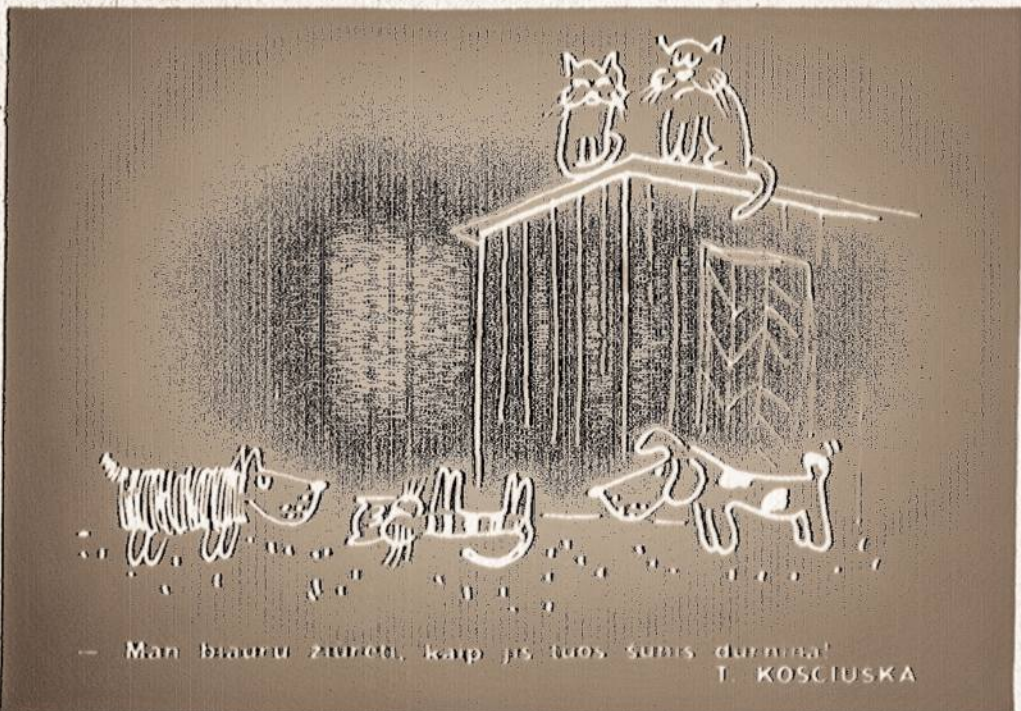
1940 m. atkūrus Tarybų valdžią Lietuvoje, universitetui iškilo uždavinys ruošti naujus kadrus liaudies ūkiui, moksliniam mokymo ir auklėjimo darbui duoti naują idėjinę kryptį. Susirūpinta bibliotekos fondų komplektavimu.

Didžiojo Tėvynės karo metu vokiškųjų okupantų sunaikino didžiąją tarybinių knygų dalį, atėmė iš bibliotekos kai kurias patalpas, o 1943 m. universitetas ir biblioteka buvo uždaryti. Bibliotekos darbuotojams pavyko išsaugoti dalį vertingų fondų.

Išvadavus respubliką, bibliotekai buvo skiriamas ypatingas dėmesys. Nuo 1946 m. biblioteka gauna visasąjunginį mokamą privalomąjį egzempliorių. Į pagalbą atėjo stambiosios Maskvos ir Leningrado bibliotekos, padovanojusios daug tarybinių knygų ir periodinių leidinių.

Vilniaus universiteto biblioteka, patyrusi didelių išmėginimus ir per 400 metų išlikusi gyva, saugo amžių bėgyje sukauptas kultūrinės vertybes.

MILDA PETRAUSKIENE
Vilniaus universiteto mokslinės bibliotekos
vyr. bibliografe

Man būna žinoti, kaip jis tuos šunis dūrinai! T. KOSCIUSKA

Apie visus tik tiesą rašyti...

Juozo Gobio 75 metų sukaktį pasitinkant

Šiandien išėivijoje neturime daug žmonių, kurie pakiltų aukščiau asmeninių ar partinių interesų. Ypatingai iš tėvynės pasitraukusi senoji karta, pergyvenanti savo tragišką likimą, dažnai praranda pusiausvyrą ir metasi į kraštutinumus — ar tai eina su populiaria srove ar visai į nieką dėmesio nekreipia — pasitenkina tik savo šeimos rateliu.

Žmonių, kurie mūsų išėivijos dumblyne sugebėtų išlaikyti savitą veidą ir tvirtai pasakytų — ką galvoja — turime su žiburiu ieškoti.

Visokių prisilaužėlių, pataikūnų tarpe, tačiau, matome ir vieną, kitą šviesią asmenybę. Į tokių eilę norėčiau įgrupuoti ir mokytoją, o paskutiniu laiku plačiai ir mūsų spaudoje besireiškiantį — Juozą Gobį, kuriam sausio 2 suėjo 75 metai amžiaus.

Sukaktuvinininką mes turime ir nuolatinių Vienybės bendradarbių tarpe, kuris čia atsirado per pačią audrą, kuomet visi "patriotiškai" nusiteikę tautiečiai buvo raginami šį laikraštį boikotuoti ir šmeižti. Dabar beveik kiekviename Vienybės numeryje randame J. Gobio raštų, dažnai kontroversinio pobūdžio, bet įdomių ir nenuobodžių. Kartais ne su visomis sukaktuvinininko mintimis galima sutikti, tačiau, išpažįstant tikrą spaudos laisvę (ne tokią, kokią "atviro žodžio mėnraštis" kultivuoja), tie rašiniai randa Vienybės vietos, neužtrenkiant duris ir kitaip tais klausimais galvojantiems laikraštyje pareikšti savo mintis.

Man buvo malonu per paskutinius 7 metus su sukaktuvinininku pasikeisti keliais šimtais laišku, kuriuose buvo galima pajusti jo jaunatvišką dvasią: norą savimingai galvoti, nebijojimą" pūsti prieš vėją".

Praėjusią vasarą, sukaktuvinininkui iš Clevelando atvykus paviešėti į Chicagą, su juo teko išsikalbėti įvairiais klausimais ir teko nustebti jo sugebėjimu iškilti aukščiau vidutiniškumo, kuriame plūduriuoja nemaža mūsų save labai kultūringais belaukančių tautiečių.

SUKAKTUVINININKO ŽURNALISTINĖ FILOSOFIJA

Norint prisiminti mielo kolegos J. Gobio garbingą amžiaus sukaktį, pateikėme jam klausimą — kokia yra jo žurnalistinė filosofija? Tegul jis pats apie tai pakalba:

"Ji yra labai paprasta — "De omnibus veritas" — apie visus tik tiesą rašyti. Vienybė iki šiol laikėsi tokios linijos. Tačiau teko girdėti, jog keli Vienybės artimi bendradarbiai pasipiktino mano replika L. Valiukui, nenurodydami mano paklydimų. Tuo tarpu, buvęs Buenos Aires un-to profesorius, o dabar bakteriologas dr. J. Kuncaitis vienoj viešnagėj, kurioj aš nebuvau, tą rašinį įvertino superlatyviai, esą jis vertas daktarų premijos...

Mano manymu, visa išėivių spauda turi laikytis to pat principo — "de omnibus veritas" ir liautis matyti komunizme tik blogį, tik raudonumą, o savyje nematyti įkyraus juodumo. Keiksmažodžių ir pagiežos puoselėjimu Lietuva nebus išvaduota ir atstatyta. Jei raginama laikytis vienybės laisvinimo kelyje, tad yra absurdiška Vilnį ir Laisvę laikyti 'nelietuviškais', 'maskviniais' laikraščiais. Dėl prokomunistiškumo ar prosovietiško žmogus juk tautybės nepraranda. Negalima įrodyti, kad juodašimčiai ar fašistai yra tikresni patrijotai už marksistus".

Sukaktuvinininkas Juozas Gobis (dešinėje) su savo dukterėčios vyru — dr. Pranu Sučkumi, gyvenančiu Homwood, Ill. E. Sulaičio nuotr.

Ką daugiau apie sukaktuvinininką būtų galima pasakyti? Čia trumpai galėtume pridėti — tai ilgametis gimnazijos mokytojas Lietuvoje ir Vokietijoje, 6 kalbų kvalifikuotas vertėjas, daugelio mokslinio ir meno pobūdžio knygų bei brošiūrų autorius, nemažo skaičiaus periodinių leidinių bendradarbis.

Šiuo metu aktyviau, be Vienybės, bendradarbiauja — Tėviškės Žibūriuose, Argentinos lietuvių balse. Kviečiamas bendradarbiauti ir žurnaluose; neseniai gavęs ir iš Aidų žurnalo red. dr. J. Girniaus prašymą parašyti straipsnį tam leidiniui. Plačiai seka pasaulio spaudą įvairiomis kalbomis, susirašinėja su dešimtimis žmonių visame pasaulyje, jų tarpe ir Lietuvoje gyvenančiais.

Šią kuklią sukaktuvinininko apybraižą norėtysi užbaigti linkėjimu — išlikti nuoširdžiu ir atviru kitiems, o ypatinai sau. Tuomet gyvenimo misija bus šimtaprocenčiai įprasminta.

EDV. ŠULAITIS

Vienybiečiai! Sukelkime fondą seniausiam pasaulyje lietuvių laikraščiui palaikyti!

Z. JANKAUSKAS

"To be or not to be, that is the question" — pareiškė Hamletas savo meilužei. Ofilijai. Tas kaip tik liečia ir Vienybės likimą: gyventi ar mirti, tai yra klausimas.

Labai stebiuos, kad kaip Vienybės, taip mano gimimo 1886 metai sutampa, tik aš gimiau Lietuvoje, Vienybė — JAV.

1904 m. atvykęs į Š. Ameriką, pas a. a. brolių Augustą, gyvenantį tuo laiku Lawrence, Mass., tarp kitų lietuviškų laikraščių radau ir VIENYBĖ LIETUVNINKŲ.

Lietuvoje lietuvių spauda man nebuvo žinoma, nes iš niekur negauta. Būdamas vaiku, tėvų "samanotoj būkūžėj", mane ir kitus Pyplių kaimo vaikus slaptai mokė lenkų kalbos ir rašto iš Varšavos lenkas mokytojas. Vėliau teko pramokti rusų kalbos ir rašybos. 4 žiemą lankant "Žoselskoje Volostnoje Narodnoje Učilišče". Vievyje išlaikiau ekzam. gaudamas 4 "petiorokas" ir 1 "četviorke", pasiruošimo skyriuje, lankydamas Valparaiso Universitetą, Valparaiso, Indiana, 1907-9 antrą kartą. 1911-13 metais daugiau pramokau.

1907 m. pradėjau rašinėti lietuvių spaudai. Rašiau Kovai, Tėvynei, Keleivui, Amerikos Lietuvui, Sandarai, Ateičiai, Atgimimui, Tautai, Dirvai, Vienybei Lietuvninkų — Vienybei.

Š. Amerikoje gyvendamas 65 metus skaitau beveik visus Amerikoje leidžiamus lietuviškus laikraščius, bet mano sconiui geriausia patiko VIENYBĖ LIETUVNINKŲ, redaguojamą J. O. Širvydo ir sūnaus Vytauto Širvydo. Savo įdomiais raštais, sūnus ir tėvą pralenkia. V. L. pradėjau rašinėti 1912 m.

Pamilau Vienybę, kad ji nuo pradžios iki šiandien nebuvo kokios siauros partijos rėmų organas, bet visiems lietuviams laikraštis, kuris rūpinosi, ne siaurais sroviniiais, bet visų lietuvių ir Lietuvos gyvybiniais reikalais. Berašydamas noriu palyginti Vienybės liniją su kitais laikraščiais.

Philadelphijoje leidžiamas dienraštis The Philadelphia Inquirer. Šis laikraštis praeityje buvo republikoniškas. Patyręs, kad be republikonų yra ir demokratų ir dar kitaip politikiškai nusiteikusių piliečių, pakeitė savo li-

niją į naują, būtent: "The Philadelphia Inquirer is the oldest daily newspaper in the USA. Founded in 1771. An INDEPENDENT NEWSPAPER FOR ALL THE PEOPLE". Tokiu obalsiu šis dienraštis, taip vietos žmonių taip viso krašto gerovei rašydamas, pasiekė milijoninį tiražą.

Sukelti \$100,000 Vienybei palaikyti fondui? Man atrodo, kad tokią sumą sukelti pilnai įmanoma, jei vienybiečiai tikrai sujusų savo laikraštį pinigais paremti, kaip remia Dirvos, Keleivio, Darbininko, o ypač Laisvės ir Vilnies skaitytojai. \$100,000 Vienybei palaikyti fondas turėtų būti inkorporuotas, pinigai investuoti patikėtinose pastaigose, o gaunamus nuosimčius — naudoti Vienybei palaikyti. Nuosimčiai, prenumeratos, skelbimai, man rodos, sudarytų galimybę Vienybę vėl padaryti reguliariai išėivančiu savaitraščiu, kaip ji pirmiau ėjo. Tokiam fondui aš pažadu \$100.-00. Kartu ieškau kitų šimtininkų šimtininkų fondui.

Vienybiečiai — tės, pajudinkime žemę!

SPORTAS

Edvardas Šulaitis

GERIAUSIEJI LIETUVOS SPORTININKAI

Vilniaus Sporto laikraštis paskelbė geriausio 1969 m. Lietuvos sportininko rinkimų rezultatus. Geriausiųjų vėl išrinktas Modestas Paulauskas. Tar. Sąjungos krepšinio rinktinės kapitonas. Toliau seka: boksininkas D. Pozniakas, lengvaatletis V. Dudinas, irkluojas G. Sidaigytė, stalo tenisininkė A. Gledraitytė, irkluojas Z. Jukna, irkluojas S. Grucova, tinklininkė M. Batutytė, plaukikė V. Burkauskaitė ir krepšinininkė Z. Bareikytė.

Lietuvos televizijos sporto skyrius buvo paskelbęs geriausius 5 Lietuvos žaidėjams išrinkti anketą. Pagal ją buvo išrinkti: M. Paulauskas, Z. Bareikytė, M. Batutytė, A. Jurčiukonytė ir E. Petkienė (paskutinės dvi -- rankininkės).

Lietuvos radijo sporto skyrius ir respublikos lengv. atletikos federacija turėjo konkursą geriausiems 1969 m. Lietuvos lengvaatletams išrinkti. Pirmuoju čia buvo 3000 m. kliūtinio bėgimo pasaulio rekordininkas V. Dudinas. 2. penkiakovininkė N. Kvietkauskaitė, 3. diskininkas V. Jaras, 4. sprinteris R. Aukštuolis, 5. ilgų distancijų bėgikas A. Baranovas.

Tar. Sąjungos žurnalistų federacija rinko geriausiąjį dešimtuką. Įdomu, jog pirmoji vieta atiteko šachmatininkui, naujam pasaulio čempionui -- B. Spaskiui. Į pirmąjį dešimtuką pateko ir du latviai -- 7-ji buvo rygtė, greitojo čiuožimo atstovė L. Kaunistė ir 10-tas lengvaatletis J. Lūsis (irgi iš Rygos). Lietuvų ir estų gerųjų tarpe nesimatė.

KAUNO SPORTO HALĖ

Kaune išeinantis Nemuno žurnalas (1969 m. Nr. 5) plačiai rašė apie Kauno sporto halę. Supažindinama su halės rekonstrukcija bei kitais įdomiais dalykais. Čia skaitome:

"Rekonstrukcijos metu buvo pastatyti apšildymo kaloriferai, įrengta ventiliacijos sistema, pertvarkytos tribūnos. Žinoma, neišvengta nesuspėjimų. Pasirodė, kad Giproporto institutas suprojektavo per

sunkų stogą -- fermos pradėjo lūgti. Statybininkai krepšėsi į pirmąjį halės projekto autorių A. Rozenblumą, kuris atliko naujus apskaičiavimus ir nurodė, kaip fermas sustiprinti.

Rekonstruota halė atsidarė 1962 metais. Dabar jos 'pralaidumas' padidėjo -- ji veikia visą žiemą. Ji tapo ir koncertų, ir susirinkimų sale. Nebloga salė. Drezde no simfoninio orkestro muzikantai, pamatę šią patalpą, būkštavo, ar joje skambės Braamsas. Akustika prašoko lūkesčius -- pasirodė, kad halės fermos sugeria garsą ir panaikina žalingus aidus. Įdomiausi koncertai dabar vyksta Sporto halėje. Čia klausėme garsų vokalečių, meksikiečių, jugoslavų, lenkų meistrų. Žiūrėjome visus šalies ledo baletus. Svelkinome tarptautinių pramoginių šokių konkursų dalyvius. Sutikome Naujuosius metus. Čia vyksta respublikos žemdirbių, mokytojų suvažiavimai.

Dabar prie halės yra planuojama pastatyti naują stadiją, o taip pat patobulinti ir pačią halę: "Šiuo metu mūsų nepatenkina bloga ventiliacija -- visi pykoriai dūmai iš koridorių veržiasi vidun, nuodija tiek žiūrovų, tiek žaidėjų plaučius. Sunku sutvarkyti žiūrovų grūstį. Po rekonstrukcijos žiūrovali iš erdvaus foje laiptais pateks tiesiog į tribūnas. Bus modernios plastmasinės kėdės. Galinga ventiliacijos sistema. Kondicionuotas oras. Rūbinės visiems žiūrovams. Pakabinamos lubos ir naujas apšvietimas. Halė pasidarys platesnė -- po šešis metrus išsiplės į šonus".

Čia minimame straipsnyje yra rašoma ir apie svarbesnius halėje buvusius sporto įvykius, jų tarpe ir apie 1939 m. Europos krepšinio pirmenybes, kur Lietuva antrą kartą tapo čempionais. Taip pat įdėta ir nuotrauka iš tų pirmenybių.

● BURMOJE žmonės mažėja, kada visame pasaulyje didėja. Prieita prie to, kad Burmos vyriausybė turėjo kreiptis į mokslininkus, ištyrėti žmonių mažėjimo priežastį. Manoma, kad maiste trūksta kokių nors maistingų elementų.

Sveikata

KAI SKAUDA GALVĄ

Suskaudus galvai, kažkodėl leškome tablečių, bet visai pamirštame, kad galvos skausmai nėra koks atskiras susirgimas. Dažniausiai galvos skausmai atsiranda dėl kokių nors sutrikimų ar susirgimų: skrandžio, žarnyno, kepenų, padidinto kraujospūdžio, smegenų kraujagyslių sklerozės, nervinio įtempimo, nuovargio ir kt.

Galvos skausmus reikia pradėti gydyti ne tabletėmis. Kartais užtenka tik pasivaikščioti gryname ore, ypač po darbo prirūkytame kambaryje, gerai išvėdinti kambarį, pailsėti, pakankamai išsimiegoti, sutvarkyti darbo, poilsio ir mitybos režimą, ir skausmai praeina. Bet jeigu ir toliau galvos skausmai dažnai kartojasi, būtina kreiptis į gydytoją ir gydyti pagrindinį susirgimą. Tik tada praeis ir galvos skausmai.

Vartojant vaistus be gydytojo nurodymų, pačiam gydantis, organizmas neretai įsijautrina, išsivysto alerginiai susirgimai. Ypač tai reikia prisiminti sergantiems egzema, dilgėline, astma, astmatiniu bronchitu, reumatu, kepenų, skrandžio ligomis.

Jeigu, geriant vaistus, atsiranda odos niežėjimas, paraudimas, išbėrimas, pykinimas, silpnumas, pakyla temperatūra (tai neretai pastebima vartojant peniciliną, streptomiciną ir kitus antibiotikus bei sulfanilamidus), reikia tučtuojau jų atsakyti. Tie reiškiniai rodo, kad žmogaus organizmas labai jautriai reaguoja į minėtus vaistus. Pakartotinai tokių vaistų ne gydytojo visiškai negalima gerti.

Selmininkams

■ Daržoves reikia plaustyti jau nuplautas, nes vitaminas C lengvai tirpsta vandenyje.

■ Virti daržoves reikia ant vidutinės ugnies, gerai uždengtame puode.

■ Nereikia laikyti šiltais (ant viryklės) jau pagamintus daržovių patiekalus.

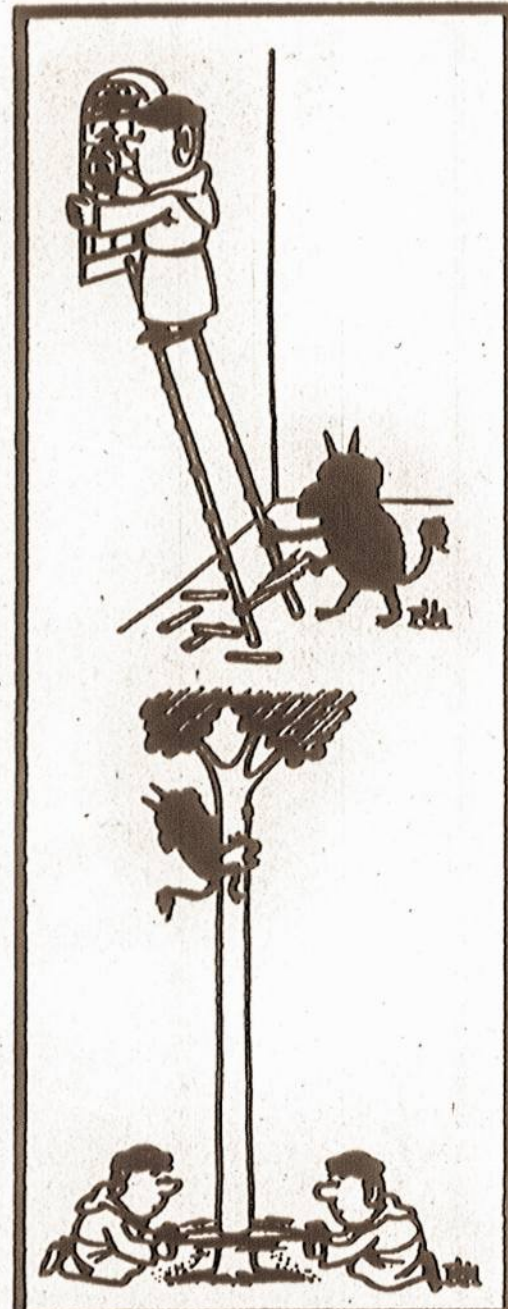
■ Salotos skanos, kai jos šviežios ir kietos. Gerai išplauti salotų lapelius, truputį palaukti vandenyje, išpylus į jį pusę citrinos sulčių arba šaukštą acto ir po to plaustyti.

■ Nuplautos salotos galima palaukti pasūdytame vandenyje.

Tabletės nuo galvos skausmų, savo sudėtyje, be kitų medžiagų, paprastai turi piramidono, fenacetino bei aspirino. Dažnai vartojant tas tabletes, atsiranda odos išbėrimas, panašus į tymų ar skarlatinos išbėrimą, dilgėlinę, taškinę kraujo dėmelės, odos uždegimas, burnos gleivinių pažeidimai, pūsles, mazginis blauzdų odos uždegimas bei fiksuotos raudonos ar pigmentinės odos dėmės. Fiksuotos odos dėmės laikosi gana ilgai. Užtenka pakartotinai priimti vieną ar dvi tabletes, ir pranykusios dėmės gali vėl atsirasti.

Pašalinis vaistų veikimas kartais gali būti labai neįvykus. Tačiau kartais būna labai sunkios komplikacijos, net mirtis. Todėl jeigu atsiranda kokių nors vaistų pašalinis veikimas, padidintas jautrumas, apie tai būtina reikia pranešti gydytojui. Todėl suteikime pirmenybę higieniskam gyvenimo būdui, tinkamai mitybai, poilsui, sportui, grynam orui ir saulei. Daugiau ir rūpestingiau saugokime ir grūdiname savo organizmą, kol jis dar sveikas. Ir kuo mažiau gydykimės patys, mažiau vartokime vaistų, taip pat ir įvairių tablečių nuo galvos skausmų.

Gyd. S. RAZANSKIENĖ-MIŠKINYTĖ

GARSENYBĖ

Prancūzų kompozitorius Oheras prisipažino Wagneriui:

- Aš neturiu jokių muzikinių gabumų. Kad įsitikintčiau tuo, reikėjo net trisdešimt tų metų!

- Ir jūs daugiau nebekūrėte? - paklausė Wagneris.

- Ne. Tuomet aš jau buvau garsenybė.

CALL US FOR **CUT RATE** L 871
Liquor
 SAVE ON YOUR FAVORITE BRANDS
GOLDSTEIN Liquor Store
 DOMESTIC & IMPORTED WINES & LIQUORS
 FOR DELIVERY PHONE VIRGINIA 9-7669
 NEAR FOREST PARKWAY
 8427 JAMAICA AVE. WOODHAVEN, N. Y.

SERV-WELL ROOFING CO.
 INC
 DENGIA STOGUS IR METALU APGAUBIA KAMPUS IR KRAŠTUS
 STOGŲ ĮRENGIA LANGUS
 ATLIEKA SKARDOS, DERVOS, SLEITO, TILE, SHINGLE ROOFING. GAMINA ASBESTO ASFALTO SIENAS
 VI 6-9519 ir VI 8-3800
 77-20 101st AVE., OZONE PARK
 Frank Brukas kalba lietuviškai

JUOZO BANDŽIUKO
 Baras ir Restoranas
 Čia vaišinsitės ir vaišinsite ne tik Amerikos veik visais gerimais -- alumi, vynu ir dar stipresniais. Gatsi ir importuotų iš Europos ir kitų kraštų. -- Jauki vieta susitikti, pasikalbėti ir džiaugtis gyvenimu su maloniais draugais.
 KABARETAS - ŠOKIAI
 110-12 JAMAICA AVE. Richmond Hill, N. Y. 11418
 Tel. 846-9286

Vytautui Bacevičiui mirus...

Vytautas Bacevičius, kompozitorius - pianistas, širdies priepuolio ištiktas mirė sausio 15 d. Queens General ligoninėje. Buvo palaidotas Cypress Hills kapinėse Brooklyne.

Vytautas Bacevičius buvo gimęs 1905 m. rugsėjo 9 d. Lodzėje, Lenkijoje, iš tėvų emigravusių iš Suvalkijos Lenkiją. Visa Bacevičių šeima buvo labai muzikali. Tėvas grįžęs į Lietuvą, nuo 1923 iki 1931 metų dėstė muziką Aušros gimnazijoje. Vėliau į Lietuvą atvyko ir Vytautas Bacevičius, kuris 1926 - 1927 metais studijavo humanitarinių mokslų fakultete Lietuvos universitete. 1927 m. išvyko į Paryžių, kur baigė konservatoriją, kartu studijuodamas filosofiją Paryžiaus Sorbonoje. Nuo 1930 iki 1939 buvo Kuno konservatorijos profesorium.

Vak. Europoje Bacevičius koncertavo plačiai. Yra davęs per 300 recitalių įvairiose sostinėse. 1939 - 1940 koncertavo Pietų Amerikoje, kur juo daugiausiai rūpinosi Pranas ir Ona Ožinskai, A. L. Balsas leidėjai. 1940 m. Bacevičius atvyko į Ameriką. Užklyvęs Ellis Island ir Lietuvos Konsulatui atsiskaitęs jam padėti, Bacevičiui į pagalbą atėjo Lietuvos Literatūros D-ja Brooklyne. Didžiausioji jo mecenatė tuo metu buvo Adelė Rainienė, kuri ir pinigais daug prisidėjo Bacevičiaus koncertus suorganizuoti Carnegie Hall. Vėliau Bacevičius nuo LLD atsirišo ir veikė savarankiškai. Dėstė New York Conservatory of Musical Art ir

VYTAUTAS BACEVIČIUS (1905 - 1970)

Brooklyn Conservatory of Music, tuo pačiu kartu piano pamokas duodamas ir savo studijoje. 1942 m. suorganizavo Muzikos klubą, kurio muzikiniuose vakaruose turėjo progos pasirodyti jo mokiniai.

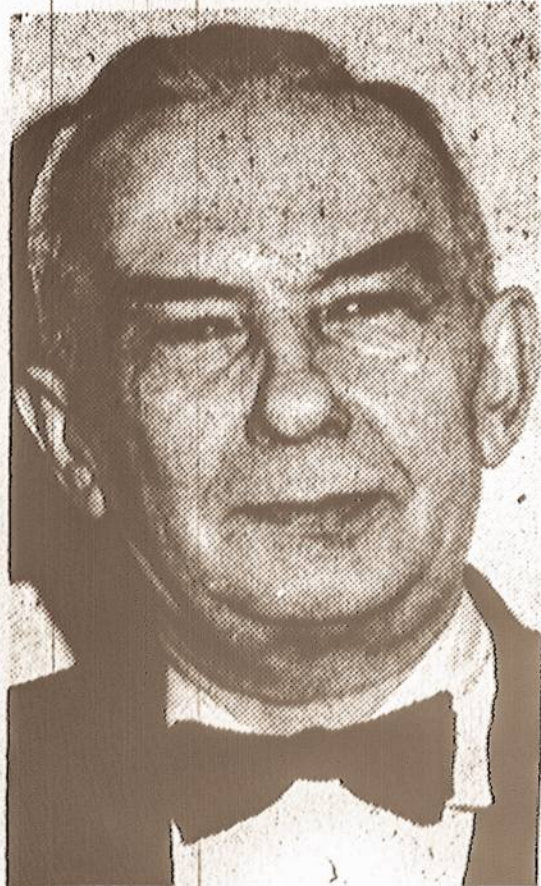
Kaip kompozitorius Bacevičius reiškėsi iš pat jaunatvės. 17 metų būdamas parašė savo pirmąją simfoniją, kuri ir Amerikoje buvo išgirsta V. Tysliavienės surengtame pirmajame Pabalčio kompozitorių simfoniniame koncerte Carnegie Hall, New Yorke. Dirigavo

J. Kačinskas. Bacevičius yra parašęs operą "Vaidilutė", daug kūrinių fortepijonui, styginių kvartetų, piano ir smuiko koncertų, simfonijų ir kitų veikalų.

Jis buvo modernistas muzikas, paskutiniaisiais metais jau kūrė kosmonautišką muziką, apie kurią davė ir eilę paskaitų per WNYC radiją ir muzikiniuose klubuose. Jo kūrinių buvo išleista Belgijoje, Prancūzijoje ir JAV.

Tęsiama 12 psl.

Atsisveikinant Vaclovą Alksnini

VACLOVAS ALKSNINIS

Lietuvos kariuomenės kapitonas Vaclovas Alksninis mirė savo namuose Maspeth, N. Y. sausio 16 d. širdies smūgio ištiktas, beskaitydamas lietuvių spaudą.

Prieš porą metų jis išėjo į pensiją ir nustojo dirbti. Visą gyvenimą buvęs visuomenininku, ir paskutiniaisiais metais visą laiką pašventė visuomeninei veiklai. Dalyvavo beveik visose draugijose, kurios rodė veiklos kova už lietuviškumą ir Lietuvos laisvę. Ypatinai veikė Tautinėje S-goje, VLIKe, ALTe, Bendruomenėje, Romuvoj, Karių Sava-

norijų ir kitose draugijose. Jo raštų yra tilpę visoje lietuvių spaudoje.

Liko nuliūdusi žmona Gabrielė, sūnūs Vytautas ir Algirdas su šeimomis, brolis Vincas Alksninis, gyvenęs Conn. valstybėje, kitas brolis Jurgis ir seserys Ona ir Rožė Lietuvoje.

Velionio atsisveikinti koplyčioje, bažnyčioje ir kapinėse, perėjo apie 1,000 lietuvių. Atsisveikinime daug kalbų pasakė atstovai beveik

visų organizacijų, kuriose velionis veikė. Koplyčioje buvo ir garbės sargyba.

Vaclovas Alksninis buvo gimęs 1902 m. gruodžio 15 Giraitės km., Šventezerio v. Seinų apskr. Savanorių įstojo į Lietuvos kariuomenę 1919 m. 1921 m. baigė karo mokyklą. Vėliau pakilo iki kapitono laipsnio. Buvo Šakių apskr. Šaulių vadu. Pasitraukęs į vakarus gyveno Munchene. Į Ameriką atvyko 1949 m. įsikūrė Maspethe. (jv)

Prie Vaclovo Alksninio karsto Cypress Hills kapinėse artimieji ir draugai.

HAVEN REALTY

TRAVEL AGENCY - MUTUAL FUNDS
INSURANCE

Perkant ar parduodant namus, išnuomojant butus, apdraudos,

federalinių ir valstybių (Income Tax) užpildymu, pirkimui piniginių perlaidų (Money Orders) ir įvairiausiems kitais reikalais, - kreipkitės į

Joseph Andrusis - Tel. VI 7-4477
87-09 Jamaica Avenue
Woodhaven, N. Y. 11421

BILIETAI PARDUODAMI VISOMIS SUSISIEKIMO PRIEMONĖMIS I VISAS PASAULIO VIETAS.

Atdara kasdien nuo 9 v.r. iki 9 v.v.

HORN DENTAL LABORATORIES

APTARNAUJA NEW YORKA
77-20 101st AVENUE
OZONE PARK, N. Y. 11417

Tel. VI 5-7730

Kalba lietuviškai

LAI DOTUVIŲ DIREKTORIAI

Funeral Directors

JUOZAS KAVALIAUSKAS

LICENSED PENNA AND NEW JERSEY

1601 S. Second Street, Philadelphia, Pa.

Telefonas: DEwey 4-5136

Charles J. Roman Funeral Home

1113 Mt. Vernon St., Philadelphia, Pa.

Telefonas: POplar 5-4110.

STEPHEN AROMISKIS

(ARMAKAUSKAS)

423 Metropolitan Ave., Brooklyn 11, N. Y.

Koplyčia laidotuvėms Tel. EVergreen 7-4335

M. P. BALLAS FUNERAL HOME

ALB. BALTRŪNAS-BALTON

660 Grand Street Brooklyn, N. Y.

NOTARY PUBLIC Tel. STagg 2-5043

JOSEPH GARSZVA

UNDERTAKER AND EMBALMER
JOSEPH J. GARSZVA, Jr.

231 Bedford Ave., Brooklyn, N. Y. 11211

Telefonas: EVergreen 8-9770

ŠIE LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI IŠNUOMOJA AUTOMOBILIUS ĮVAIRIEMS REIKALAMS

VIENYBĖ

• Lietuvos nepriklausomybės minėjimas šiomet New Yorke įvyks vasario 15 Franklin K. Lane aukštesniosios mokyklos salėje, Brooklyne. Pradžią 3:30 v. p. p. Kalbės inž. Jurgis Valaitis, invokaciją sukalbės kun. kleb. J. Aleksitūnas. Meninėje programoje — solistas Stasys Citvaras, akompanuojant Algirdui Kačanauskui, Operetės choras, vad. M. Cibo, New Yorko Vyrų choras, vad. V. Strolis, Tautinių šokių grupė, vad. Jadvygos Matulaitienės.

• Pabaltiečių liaudies dainų koncertas įvyks vasario 2 d. 6 v. v. Estų namuose, 243 E. 34 St., New Yorke. Lietuviškąją dalį atliks solistė Salomėja Valiukienė, pianistė Aldona Kepalaitė ir Nastutė Umbrasaitė.

• Dail. Kazimiero Žoromsko kūrinių paroda Phoenix galerijoje vyks nuo vasario 17 iki kovo 7.

• Moterų Vienybė jau ruošiasi pavasario baliui, kuris įvyks balandžio 25 d., šeštadienį, Maspetho Lietuvių Piliiečių Klubo salėje.

• Juozas Boley sausio 17 grįžo į New Yorką, su amerikiečių aktorių grupe gastoliavęs Clevelande, Chicagoje, Los Angeles, Arizonoj. Vaidino veikale "The Great White Hope."

• Dail. Jonas Subačius atostogauja Morocco, Šiaurės Afrikoje.

• Onutė Matelionytė, Amerikoje viešėjusi nuo liepos pradžios, sausio 23 išskrenda į namus San Paulo, Brazilijoje.

• Brooklyno Operetės Choras ruošiasi savo metiniam koncertui, kuris įvyks balandžio 11 d. 7 val. vak., Lietuvių Piliiečių Klube (69-23 Grand Ave.) Maspeth, N. Y. Chorui vadovauja muz. M. Cibas.

"Curley McDimple" veikalui domėjosi ir lietuvių jaunimas. Nuotraukoje matome prof. Jokubo Stuko brolio vaikus, kurie Janiną Mathews aplankė po spektaklio.

"Curley McDimple" paskutinis spektaklis ši sezona. Scenoje, tarp kitų dalyvių matome jauniausiąją artistę - Janiną Mathews, kuri savo rolę suvaidino didžiausiu pasisekimu. Janina dabar susidomėjo ir filmų bendrovės. S. Narkėliūnaitės nuotr.

SLA nominacijų rezultatai

Praeity 1969 m. gruodžio mėn. SLA kuopose vyko nominacijos kandidatams į Pildomąją Tarybą. Kuopų balsai buvo suskaičiuoti sausio 10 - 11 dienomis. Balsų Skaitymo Komitiją sudarė: Natalija Stilsonienė (Brooklyno 158 kp. narė), Jurgis Klauė (New Yorko 126 kp. narys), Antanas Gustus (Patterson, N. J. 101 kp. narys). Ši komisija jau paskelbė nominacijų rezultatus. Skelbiami šie kandidatai:

Į PREZIDENTUS: P. Dargis - 1,239 balsų; J. Daugėla - 38.

Į VICE - PREZIDENTUS: A. Chaplikas - 1,162, S. Gegužis - 52.

Į SEKRETORIUS: A. Budreckis - 1,233, P. Januška - 64.

Į IŽDININKUS: E. Mikužlūtė - 1,203; A. Grinius - 34.

Į IŽDO GLOBĖJUS: J. Mileriūtė - 960, St. Bredes - 873, A. Sukauskas - 449, V. Adamkus - 196.

DAKTARU KVOTĖJU - dr. S. Biežis - 1,198.

Nominacijose balsavo 106 kuopos ir 41 pavienis narys, viso 1,358 balsuotojų. Kaip paprastai po kelloika balsų visoms parelgoms gavo apie 50 asmenų.

Nominacijų metu buvo susidariusi šokia tokia opozicija, kas visai normalu, bet kaip matome iš davinų, kai kurie surinko taip mažai balsų, kad vargiai pateks ant baloto. Opozicijai gal būt labiausiai pakenkė prieš nominacijas išleistas leidinėlis "Lalko žodis", kuris dvelkia šmeižtu. Kelstai atrodo ir tai, kad redaktorium pastaršo Balys Jacikevičius, o adresas adv. F. Alexto, nors nei vienas, nei kitas nėra SLA nariai.

"Lalko žodis" stūlė nominuoti: į SLA Prezidentus J. Daugėlą, į Vice-prezidentus Vyt. Alantą, į Sekretorius P. Janušką, į Daktarus kvotėjus dr. Vyt. Avižonį.

Iš suteiktų biografinių davinų kandidatai atrodo rimti vyrų, bet agitacija buvo neefektinga. Išleistas leidinėlis tegalėjo jų kandidatūrai tik pakenkti.

Nuostabiai daug balsų gavo A. Chaplikas, kandidatavęs į Vice-prezidentus. Neabejojama, kad jis, kaip ir visi kiti dabartinės Pildomosios Tarybos nariai, bus išrinkti. Šiomet naujoji valdyba bus patvirtinta New Yorke, kur įvyks sekantis SLA Seimas. Seime bus perrenkamas ar išrenkamas ir SLA organo Tėvynės redaktorius, kuriuo dabar yra rašytojas Juozas Petrėnas.

• Jungtinių Valstybių ir Kanados Lietuvių dailininkų darbų paroda Jaunimo Centre Chicagoje vyks nuo vasario 14 iki 22 d.

• Vincė Jonuškaitė - Leskaitienė mėnesį laiko atostogavo pas seserį Kalifornijoje.

• Korp. Neo Lituania savo metinę šventę rengia vasario 7 d. Le Cordon Bleu salėje, Woodhaven, N. Y.

Bacevičius

Atkelta iš 11 psl.

V. Bacevičiaus gyvenimas Amerikoje buvo gan varginas. Išskyrus keletą pavienių asmenų, lietuviai jam mažai padėjo jo karjere. Turėjo nemažai mokinių kitataučių tarpe, o kai kurie planistai pas Bacevičių atvykdavo koncertinį repertuarą patobulinti iš tolimiausių vietovių. Vėlausiu metu buvo gavęs \$1,000 čekį už savo kūrinius (royalties) iš ASCAP, Amerikos kompozitorių Draugijos.

Visą savo kūrybą Bacevičius paliko vienam savo buvusiam mokiniui Cohen, kuris nuolat rūpinosi kompozitoriaus likimu. Steinway planą Bacevičius užrašė Bublaitienei, kuri padėjo velionui nuvykti į ligoninę ir pažadėjo rūpintis jo laidotuviomis tuo atveju, jeigu jis numirtų. To Steinway vertė ir šlandien tebėra apie \$2,000.

Lenkijoje liko velionio brolis Kęstutis ir sesuo Vanda, muzikos kritikė ir nuolatinė muzikos apžvalgininkė Varšuvos radijo stotyje. Jo sesuo Gražina, pagarsėjusi kompozitorė ir smuikininkė, mirė Varšuvoje prieš metus. (vt)

Solistas iš Lietuvos K. Kaniava ir kompozitorius Vytautas Bacevičius Vienybėje. Tai turbūt buvo vienas iš paskutiniųjų velionio viešesnio pobūdžio pasirodymų prieš mirtį. Jau tada Bacevičius skundėsi savo sveikata, bet vistiek meistriškai paskambino keletą Chopino ir kitų kompozitorių kūrinių. Jis akompanavo ir K. Kaniavai.